

Gran Teatre del Liceu

Adriana Lecouvreur

FRANCESCO CILÈA

Amb el suport de:

bankinter.

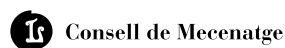
Temporada 2023-2024

Hermès,
joyería intrépida

Fundació Gran Teatre del Liceu

Patronat de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President d'honor

Pere Aragonès García

President del patronat

Salvador Alemany Mas

Vicepresidenta primera

Nàtalia Garriga Ibáñez

Vicepresident segon

Jordi Martí Grau

Vicepresident tercer

Mària Eugènia Gay Rosell

Vicepresidenta quarta

Lluïsa Moret Sabidó

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Jordi Foz Dalmau, Irene Rigau Oliver, Josep Ferran Vives Gràcia,

Àngels Barbarà Fondevila

Vocals representants del Ministerio de Cultura y Deporte

Mària Pérez Sánchez-Laulhé, Paz Santa Cecília Aristu,

Àngels Ingla Mas, quart vocal pendent de designació

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Xavier Marcé Carol, Sara Jaurrieta Guarnier

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Aïda Llauredó Álvarez

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Manuel Busquet Arrufat, Ignasi Borrell Roca, Josep Maria

Coronas Guinart, Javier Coll Olalla, Àgueda Viñamata

y de Urruela

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Helena Guardans Cambó, Elisa Durán Montolío, Eduardo Navarro

de Carvalho, Rosario Cabané Bienert

Patró d'honor

Josep Vilarsau Salat

Secretari no patró

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Comissió Executiva de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President

Salvador Alemany Mas

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Nàtalia Garriga Ibáñez, Jordi Foz Dalmau

Vocals representants del Ministerio de Cultura y Deporte

Paz Santa Cecília Aristu, Ana Belén Faus Guijarro

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Xavier Marcé Carol, Sara Jaurrieta Guarnier

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Aïda Llauredó Álvarez

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Manuel Busquet Arrufat, Javier Coll Olalla

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Helena Guardans Cambó, Elisa Durán Montolío

Secretari

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

[Tornar a l'índex](#)

**Gran Teatre
del Liceu**

Gràcies a tots els que ho feu possible, el vostre compromís és fonamental per al Liceu.

TEMPORADA ARTÍSTICA

Mecenes

[Tornar a l'índex](#)

Patrocinadors

 Santander Fundació

CASA SEAT

Damm
Fundació

FUNDACIÓN
MUTUAMADRILEÑA

FUNDACIÓ
PUIG

GRIFOLS

 Agbar

 MAPFRE

ZF CONSORCI
barcelona
ZONA FRANCA

tram

Protectors

 abertis

cellnex
driving telecom connectivity

CUATRECASAS

Deloitte.

 demeter

econocom

FIATC
ASSEGURANCES

FBA Fundació Bosch Aymerich

 Fundación Salvat

Gramona

 grupo GVC Gaesco

HAVAS

 inibsa

mesoestetic

PAU GASOL

RBA

[Tornar a l'índex](#)

Col·laboradors

Pérez-Llorca

Proclinic Group

serveo

SUAREZ

JARCLOS

MANGO

[Tornar a l'índex](#)

EL PETIT LICEU i LICEUAPRÈN

LICEUNDER35

LICEUAPROPA

Mitjans de comunicació

Gran Teatre del Liceu

Moltes gràcies!

[Tornar a l'índex](#)

Junta benefactors

Presidenta

Cucha Cabané
Vicepresidenta
 Elena Barraquer

Carlos Abrial
 Ramon Agenjo
 Alfons Agulló
 Eulàlia Alari
 Muntsa Alcañiz
 Salvador Alemany
 Laura Álvarez
 Mercedes Álvarez
 Alicia Arboix
 Pere Armadàs
 Esperanza Aubert
 Luis Bach
 Josep Balcells
 Marc Balcells
 Mercedes Barceló
 Simon P. Barceló
 Rafael Barraquer
 David Barroso
 Núria Basi
 Mercedes Basso
 Carmen Bastardas
 Margarita Batllori
 David Bermejo
 Manuel Bertran
 Ana Bofill
 Ignacio Borrell
 Agustí Bou
 Josep M. Bové
 Marta Bueno
 Carmen Buqueras
 Jordi Calonge
 Joan Campربی
 Ramona Canals
 Elena de Carandini
 Rosa Carcas
 Montserrat Cardelús
 Alejandro Caro
 Aurora Catà
 María Cruz Caturla
 Ramon Centelles
 Guzmán Clavel
 Sergio Corbera
 Javier Cornejo
 Luis Crispí
 Maite Cuffí
 Rosa Cullell
 Cuca Cumellas
 Luí de la Rosa
 Ignacia de Pano
 M. Dolores i Francesc
 Meya Durall
 Mercedes Duran
 Francisco Egea
 M. Isabel Elduque
 Fernando Encinar
 M. José Enguix
 Aranzazu Escudero
 Carmen Escudero
 Joan Esquirol

Antonio Establés
 Patricia Estany
 Marisa Falcó
 Bettina Farreras
 Ignacio Feijoo
 Cristina Ferrando
 Magda Ferrer-Dalmau
 Inés Fisas
 Ricardo Fisas
 Santiago Fisas
 Albert Foraster
 Mercedes Fuster
 José Gabeiras
 Gabriela Galcerán
 Gema Galdón
 Jorge Gallardo
 Beatriz García-Sarabia
 Manuel Gari
 Pau Gasol
 Francisco Gaudier
 Anna Gener
 Lluís M. Ginjaume
 Ezequiel Giró
 M. Inmaculada Gómez
 Andrea Gömöry
 Albert Gost
 Casimiro Gracia
 Jaume Graell
 Quica Graells
 Ainhoa Grandes
 Francisco A. Granero
 Pere Grau
 Calamanda Grifoll
 Poppy Grijalbo
 Helena Guardans
 Pau Guardans
 Maria Guasch
 Bernardo Hernández
 Joaquim Herrera
 Pepita Izquierdo
 Gabriel Jené
 Josep Juanpere
 Iolanda Latorre
 Sofia Lluch
 Ma. Teresa Machado
 Waltraud Maczassek
 Rocio Maestre
 Carmen Marsá
 Cristina Marsal
 Mercedes Marsol
 Josep Millian
 Verónica Mimoun
 Inma Miquel
 Xavier Miranda
 José M. Mohedano
 Joan Molins
 Victòria Moncunill
 Chelo Mora
 Juan Pedro Moreno
 Sílvia Muñoz
 Josep Oliu
 Magda Onandia
 Victoria Onyós
 Eduardo Ortega
 Anna París
 Montserrat Pinyol

Ivan Pons
 M. Carmen Pous
 Jordi Puig
 Marian Puig
 Ton Puig
 Gloria Pujol
 Juan Eusebio Pujol
 Victòria Quintana
 Neus Raig
 Carmen Redrado
 Juan Bautista Renart
 Ferran Ribó
 Blanca Ripoll
 Joan Roca
 Miquel Roca
 Pedro Roca-Cusachs
 Alfonso Rodés
 Salvador Roviroa
 Jacqueline Ruiz
 Josep Sabé
 Francisco Salamero
 Juan Antonio Samaranch
 Josef-David Sánchez-Molina
 Josep L. Sanfeliu
 Luis Sans
 Maria Soldevila
 Rafael Soldevila
 Josep Tabernero
 Manuel Terrazo
 Bernat -N. Tiffon
 August Torà
 Ernestina Torelló
 Ana Torredemer
 Josep Turró
 Joan Uriach
 Joaquim Uriach
 Marta Uriach
 Manuel Valderrama
 Carmen Vendrell
 Gloria Ventós
 Josep Viader
 Eduardo Vilá
 Pilar de Vilallonga
 Josep Vilarasau
 Maria Vilardell †
 Luis Villena
 Joaquim Viñas
 Salvador Viñas
 Joaquín Viola
 Francisco Wendt
 Lydia de Zuloaga

Benefactors internacionals

Pierre Caland
 Johanna Derksen
 Maria Rosela Donahower
 Carmen Egido
 Philina Hsu Chang
 Izabela Karnacewicz
 Nathaniel Klipper
 Omer Ali Kocabeyoglu
 Mónica Lafuente
 May Lawrence
 Barry Lynam

Cecilia Nordstrom
 Mario Paladini
 Brian Pallas
 Javier Pérez-Tenessa
 Martina Priebe
 Paul Schulz
 Elina Selin
 Karen Swenson
 Verónica Toub
 Michael Winstrøm

Benefactors del cercle de la dansa

Anna Boix
 Albert Garriga
 Pitu Lavin
 Ma. José Matosas
 M. Rosa Ollé
 Adelaida Planella
 Tati Quera

Benefactors joves

Alex Agulló
 Max Amat
 Lidia Arcos
 Ignacio Baselga
 Marc Busquets
 Diana Casajús
 Marta Cuatrecasas
 Benito Escat
 Luigi Esposito
 Patricia Ferrer
 Pau Font
 Enric Girona
 Cristina Gómez
 Albert Hernández
 Rodrigo López de Armentia
 Santiago Lucas
 Alexandra Maratchi
 Dídac Marsà
 Marc Mayral
 Blanca Miró
 Juan Molina-Martell
 Elisabeth Montamat
 Felipe Morenés
 Juan Moreno
 Marta Parent
 Miquel Pedrerol
 Elisenda Perelló
 Santiago Pons-Quintana
 Andrea Puig
 Julia Puig
 Inés Pujol
 Pepe Pujol
 Toni Pujol
 Sara Ramírez
 Ana Recasens
 Patricia Ripollés
 Esperanza Schröder
 Claudia Segura
 Rafael Sicilia
 Manuel Torralba
 Carlos Torres
 Javier Uriach

COMPARTEIX EL TEU COMPROMÍS

El **programa de Benefactors** és una iniciativa adreçada a tots els que estimen el Liceu i que, amb la seva aportació filantròpica, fan realitat els objectius del Teatre i les seves temporades artístiques

AMB LA

CULTURA I EL LICEU

SER BENEFACTOR ÉS...

Promoure i contribuir a un projecte cultural de referència.

Compartir la passió per la cultura.
Ser protagonista del projecte del Liceu.

CONTACTA'NS

Departament de Patrocini,
Mecenatge i Esdeveniments
mecenasesliceubarcelona.cat
93 485 86 31

FES-TE BENEFACTOR

JUNTA DE **Benefactors**

**Diuen que la matèria primera
d'un banc són els diners.**

Per a Bankinter és la
confiança.

La mateixa que posem en el Liceu de Barcelona.

bankinter.

El banc que veu els diners com els veus tu.

13

—
Fitxa tècnica

23

—
Amb el teló
abaixat

18

—
Orquestra

41

—
Argument
de l'obra

14

—
Fitxa artística

29

—
*Adriana
Lecouvreur*

20

—
Cor

—
Víctor García
de Gomar

48

—
English
synopsis

15

—
Repartiment

36

—
Sobre
la producció

[Tornar a l'índex](#)

53

Liceu+ Live

56

Vida i mort de
mademoiselle
Lecouvreur

Xavier Albertí

62

Adriana
Lecouvreur

Jaume Tribó

69

Biografies

Adriana Lecouvreur

FRANCESCO CILÈA

Òpera en quatre actes

Llibret d'Arturo Colautti basat en el drama *Adrienne Lecouvreur* d'Eugène Scribe i Ernest Legouvé

Del 16 al 29 de juny del 2024

Estrena absoluta: 6 de novembre de 1902 al Teatro Lirico de Milà

Estrena a Barcelona: 7 de maig de 1903 al Gran Teatre del Liceu

Darrera representació al Liceu: 3 de juny de 2012

Total de representacions al Liceu: 41

Juny 2024		Torn
16	18:00 h	A
17	19:30 h	D-H
19	19:30 h	B
20	19:30 h	E
22	19:00 h	
26	19:30 h	P
29*	19:00 h	C

*Amb audiodescripció

Durada aproximada: 3 h 20 min

Acte I: 36 min - **Pausa:** 6 min - **Acte II:** 35 min - **Entreacte:** 30 min - **Acte III:** 28 min - **Entreacte:** 20 min - **Acte IV:** 40 min.

Fitxa artística

Direcció d'escena

David McVicar

Reposició

Justin Way

Escenografia

Charles Edwards

Coreografia

Andrew George

Vestuari

Brigitte Reiffenstuel

Il·luminació

Adam Silverman

Assistència a la direcció musical

Sergio Sáez

Assistent a la direcció d'escena

Yannis Herrera

Mestres assistents musicals

Véronique Werklé, Carlos Sanchis
Aguirre, Jaume Tribó

Producció

Gran Teatre del Liceu, Royal Opera
House (Londres), Opéra de Paris, Wiener
Staatsoper, San Francisco Opera

Cor del Gran Teatre del Liceu

David-Huy Nguyen-Phung, director

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Director Patrick Summers

Repartiment

Maurizio

Freddie De Tommaso: 16, 19, 22 i 29 de juny
Roberto Alagna 17, 20 i 26 de juny

Príncep de Bouillon

Felipe Bou

Abate di Chazeuil

Didier Pieri

Michonnet

Ambrogio Maestri 16, 19, 22, 26 i 29 de juny
Luis Cansino 17 i 20 de juny

Quinault

Carlos Daza

Poisson

Marc Sala

Un majordom

Carles Cremades 16, 19, 22 i 29 de juny
Pau Bordas 17, 20 i 26 de juny

Adriana Lecouvreur

Aleksandra Kurzak 16, 17 i 19 i 20 de juny
Valeria Sepe 22, 26 i 29 de juny

La princesa de Bouillon

Daniela Barcellona 16, 19, 22 i 26 de juny
Clémentine Margaine 17, 20 i 29 de juny

Mademoiselle Jouvenot

Irene Palazón

Mademoiselle Dangeville

Anaïs Masllorens

Ballarins

Ricard Argemí
Andrea Del Castillo
Federico Warner
Miriam Martín
Meri Bonet
Mar García
Kevin Gibbs
Annie Dacher
Irène Savary

Actors

Oscar Bosch
Gonzalo Saenz
Roc Vilaró
Pau Gómez
Pau Zeiss
Vasilis Maltampes
Aitor Casares
Olau Pérez
Albert Aguilar
Iraitz Zapirain

Amb el suport de:

bankinter.

Martiri de la tarda
sobre la rosa encesa.

Als pits blancs de la lluna,
ossades de carenes;
al fons de les estunes,
vol de blaves falenes.

Que algú esqueixi la nit
amb ungles usurpades,
tota la vida i ara.

Extret de l'obra *La llum constant* (2013)

**Susanna Rafart ha fet una selecció dels seus poemes i versos
per a tots els materials de la temporada 2023/24**

“La meva vanitat no considera que la quantitat compensi el mèrit real de les persones. No em preocupo en absolut de brillar; m’agrada cent vegades més no dir res, escoltar coses bones, trobar-me en una societat dolça, de gent sàvia i virtuosa, que sorprendre’m per totes les lloances insulses que hom em prodiga a tort i a dret. No és que sigui desagraïda ni em manquin ganes d’agradar, però trobo que l’aprovació dels beneïts només és afalagadora en sentit general i que esdevé una càrrega quan s’ha de comprar amb complaences particulars i reiterades.”

Adrienne Lecouvreur.

Carta del 5 de maig del 1728

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu amb el seu director titular, Josep Pons.

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko.

Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera *Anna Bolena*, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017.

Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Intèrprets

Violí I

- Kai Gleusteen
- ◆ Liviu Morna
- ▲ Eva Pyrek
- Joan Andreu Bella
- Birgit Euler
- Aleksandar Krapovski
- Sergey Maiboroda
- Oleg Shport
- Raul Suarez
- Yana Tsanova
- Oriol Alguero
- Lev Mikhailovskii

Violí II

- ▲ Rodica Monica Harda
- ◆ Liu Jing
- Mercè Brotons
- Andrea Ceruti
- Charles Courant
- Piotr Jeczmyk
- Kalina Macuta
- Mihai Morna
- Alexandre Polonski
- Sergi Puente
- Annick Puig

Viola

- ▲ Albert Coronado
- Claire Bobij
- Josep Bracero
- Bettina Brandkamp
- Salomé Osca
- Frank Tollini
- Patricia Torres
- Paula Santos

Violoncel

- ▲ Cristoforo Pestalozzi
- ◆ Andrea Amador
- Esther Clara Braun
- Lourdes Kleykens
- Matthias Weinmann
- Joan Rochet

Contraaix

- ▲ Joaquín Arrabal
- ◆ Cristian Sandu
- Sávio De La Corte
- Javier Serrano

Flauta

- ▲ Aleksandra Miletic
- Nieves Aliaño
- ▲ Sandra Luisa Batista

Oboè

- ▲ Guillermo Sanchís
- Enric Pellicer
- Emili Pascual

Clarinet

- ▲ Darío Mariño
- Pablo Díaz Díaz

Fagot

- ▲ Bernardo Verde
- Juan Pedro Fuentes

Trompa

- ▲ Ionut Pogdoreanu
- Pablo Cadenas
- Carles Chordà E.
- Haizea Lores

Trompeta

- ▲ Carlos Roda
- Javi Cantos

Trompeta

- ▲ Josep Anton Casado
- ▲ Francesc Colomina
- David Alcaraz

Trombó

- ▲ Jordi Berbegal
- David Morales
- ▲ Luis Bellver

Tuba

- ▲ José Miguel Bernabeu

Timpani

- ▲ Marc Cabero

Percussió

- ▲ Enric Albiol
- Francisco José Sanchez
- Alba Rodríguez

Arpa

- ▲ Tiziana Tagliani

Celesta

- ▲ Rodrigo de Vera

El Cor del Gran Teatre del Liceu

Cor del Gran Teatre del Liceu

El Cor del Gran Teatre del Liceu neix juntament amb el teatre el 1847 i protagonitza des d'aleshores les estrenes a l'estat espanyol de la pràctica totalitat del repertori operístic, del barroc als nostres dies. Al llarg d'aquests gairebé 170 anys, el Cor del GTL ha estat dirigit per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko, i per els més grans directors d'escena.

El Cor del GTL s'ha caracteritzat històricament per una vocalitat molt adequada per a l'òpera italiana, consolidant un estil de cant de la mà del gran mestre italià Romano Gandolfi assistit pel mestre Vittorio Sicuri, que en fou el director titular al llarg d'onze anys i que creà una escola que ha tingut continuïtat amb José Luis Basso i Conxita Garcia i actualment amb Pablo Assante. També han estat directors titulars del Cor Peter Burian, Andrés Máspero i William Spaulding.

[Tornar a l'índex](#)

Intèrprets

Sopranos I

Eun Kyung Park
Carmen Jimenez
Monica Luezas
Mercedes Darder
Olatz Gorrotxategi
Margarida Buendia
María Genís
Oihane Gonzalez
Raquel Momblant
Glòria López
Raquel Lucena
Alexandra Zabala

Sopranos II

Sara Sarroca
Aina Martín
Mariel Fontes
Ma Àngels Padró
Helena Zaborowska

Mezzo-sopranos

Olga Szabo
Elisabeth Gillming
Yuliia Safonova
Cristina Tena

Contraalts

Guisela Zannerini
Sandra Codina
Elizabeth Maldonado
Mariel Aguilar
Yordanka Leon
Ingrid Venter

Tenors I

Jordi Galan
Andrea Antognetti
José Luis Casanova
F. Javier Ariza

Tenors II

Sung Min Kang
José Ant^o Medina
Eduardo Ituarte

Barítons

Miquel Rosales
Plamen Papazikov
Domingo Ramos
Leonardo Domínguez
Lucas Groppo
Gabriel Diap

Baixos

Alessandro Vandin
Igor Tsenkman
Miguel Ángel Currás
Walter Bartaburu
Dimitar Darlev
Ignasi Gomar

“En l’Art, expressió de l’esperit, per a mi sempre ha estat norma constant i intransigent la italianitat, modernitzada en el progrés de les formes i de la tècnica, mai sufocada ni deformada, com testimonien i comproven Arlesiana, Adriana i Gloria, les tres criatures de la meva fantasia i del meu somiat ideal.”

Francesco Cilèa

AMB EL TELÓ ABAIXAT

23

Compositor

Francesco Cilèa va néixer a Palmi, a Reggio di Calabria, el 1866, i va morir a Varazze, a la Ligúria, el 1950. Va estudiar a Nàpols i, després d'haver escrit una suite per a orquestra (el 1887), va guanyar una beca per continuar estudiant. La seva primera òpera, *Gina* (de 1890), li va valdre l'atenció de l'editor Sonzogno, rival de Ricordi, i dos anys més tard va estrenar el segon títol líric, *La Tilda*, a Florència. El 1897, i mentre era professor al conservatori de Nàpols, va estrenar *L'arlesiana*, que, juntament amb *Adriana Lecouvreur*, esdevindria la seva òpera més famosa.

El 1913, i en ocasió del centenari del naixement de Verdi, Cilèa va escriure per a Gènova un poema simfonicocoral dedicat al difunt compositor.

L'estil de Cilèa es mou entorn del verisme, perquè òperes com les dues últimes que hem esmentat s'emmarquen en aquest estil propi dels compositors operístics a l'estil de Mascagni, Leoncavallo, Giordano o Puccini. En aquest sentit, es pot dir que Cilèa forma part dels cinc compositors més cèlebres posteriors a la generació de Verdi, tot i que *Gloria*, que Cilèa estrenava el 1907, ja s'apartava dels postulats veristes.

Assaig de *Adriana Lecouvreur* al Gran Teatre del Liceu

Valeria Sepe

Libret i llibretista

El llibret del poeta i periodista Arturo Colautti (1851-1914) es basa en el drama *Adrienne Lecouvreur*, d'Eugène Scribe i Gabriel-Jean-Baptiste-Ernest-Wilfrid Legouvé, que s'havia estrenat el 1849 i que es basava en l'existència real de l'actriu francesa que dona nom a l'obra teatral, que va viure entre el 1692 i el 1730 i que va ser *sociétaire* de la Comédie Française. Quan va morir, es va especular sobre si havia estat assassinada per la Duquessa de Bouillon.

Estrena

Adriana Lecouvreur es va estrenar el 6 de novembre del 1902 al Teatre Líric de Milà amb el tenor Enrico Caruso com a Maurizio i la soprano Angelica Pandolfini en el rol titular. L'èxit de la partitura de Cilèa va ser notable i l'òpera va viatjar arreu d'Europa, i després va ser també molt popular i programada als Estats Units.

Estrena al Liceu

Curiosament, el 1858 es va representar al Liceu l'obra teatral d'Eugène Scribe i Ernest Legouvé. Hi va tornar el 1864 en unes funcions d'una companyia italiana.

L'òpera més cèlebre de Cilèa va arribar al Gran Teatre del Liceu mig any després de l'estrena milanesa, el 7 de maig del 1903. El 15 de maig va aparèixer a *L'esquella de la torratxa*, una crítica impagable sobre l'obra de Cilèa: “¿Donchs qué's pensaven? ¿Qué perque'ns havían fet dalir tant ab l'estreno sorollós de l'*Adriana Lecouvreur*, havia de ser aquesta obra una ópera valenta, grossa (...)? No, senyors. El mestre Cilèa, á qui la prempsa italiana haurà fet més mal que bé ab sas *generosas* críticas, ens presenta una Adriana débil, migrada, que ab prou feynas pot sostenirse ab las reminiscencias de procediments de'n Puccini y de'n Mascagni que li fan de crossas”.

Justin May

Víctor Garcia de Gomar

Director artístic del Gran Teatre del Liceu

Adriana Lecouvreur

“El prestigi que envolta una actriu la converteix en la dona més perillosa que hom pugui imaginar.”

Louis-Sébastien Mercier,
Du Théâtre, ou Nouvel essai sur l'art dramatique (1773)

Adriana Lecouvreur és l'òpera més coneguda i celebrada del compositor verista Francesco Cilèa. Estrenada amb un èxit esclatant al Teatro Lirico de Milà el 6 de novembre del 1902, fou representada des de l'any següent en un gran nombre de ciutats europees —entre les quals figura Barcelona, al Liceu el maig del 1903 (amb Angelina Pandolfini com a protagonista; la mateixa que estrenaria a Milà el rol al costat d'Enrico Caruso). Es va estrenar al Teatro Lirico i no pas a La Scala, on aquest títol no arribaria fins al 1932, atès que aquest teatre estava dominat per l'editor Ricordi, rival de Sonzogno. L'autoritat d'aquesta casa editora no va permetre que *Pagliacci* de Leoncavallo, entrenada l'any 1892 i representada amb èxit arreu, arribés a La Scala fins a l'any 1927.

El llibretista Arturo Colautti, que també havia escrit el llibret de *Fedora* de Giordano, per a *Adriana Lecouvreur*, es va basar en la comèdia dramàtica d'Eugène Scribe i Ernest

Legouvé, estrenada a la Comédie Française amb enorme èxit el 1849 (i al Liceu també com a obra teatral durant la temporada 1858-1859).

La protagonista, que dona el títol a l'òpera, és un personatge històric (1692-1730), actriu famosa de la Comédie considerada la millor intèrpret de Jean Racine i Pierre Corneille del seu temps, admirada per François-Marie Arouet, més conegut com Voltaire, va tenir una relació amorosa amb el mariscal Maurici de Saxònia i va morir jove, sembla que enverinada per una rival.

La trama és densa i complicada, i determinats talls que hi va fer el mateix Cilèa la fan més difícil i incongruent. Els amors d'Adriana i el mariscal Maurizio de Saxònia, fill d'August el Fort, que inicialment amaga la seva identitat, es veuen complicats per les intrigues de la princesa de Bouillon, anterior amant de Maurizio. Altres personatges importants de l'obra són el príncep de Bouillon, enamorat d'una actriu i rival d'Adriana a la

Comédie, que pretén empresonar Maurizio pels deutes, i Michonnet, director de la Comédie.

La princesa enverina finalment un ram de violetes que Adriana havia donat a Maurizio com a penyora del seu amor, i malgrat la reconciliació dels dos amants, el ram provoca la mort de l'actriu. L'òpera té un gran atractiu per la seva inventiva melòdica i per l'elegància de l'escriptura orquestral, amb temes o *leitmotiv* per a cada personatge i situació. Té moments molt coneguts i estimats, com l'ària “Io son l'umile ancella”; la seqüència final, “Poveri fiori”, que presenta analogies amb les escenes de follia de la tradició lírica italiana, o el recitat d'un monòleg de Fedra de Racine —“Giusto cielo! che feci in tal giorno?”— al final del tercer acte.

Adrienne Lecouvreur va néixer el 5 d'abril del 1692 a Daméry, població de la regió francesa de la Picardie. De ben jove va destacar com a actriu tràgica indiscutible, i es va situar ràpidament en els entorns culturals parisencs. Va ser celebrada intèrpret sobretot de Voltaire, Racine i Corneille. Controlada i poc emfàtica, va fixar un model de declamació que seria la referència de les tècniques d'actuació posteriors. A l'escena destacava per una meravellosa naturalitat, en contra de la declamació pomposa que regnava a França en l'època.

Charles Augustin Saint-Beuve, crític literari i escriptor francès, escriu sobre aquesta que tenia el magisteri de l'escena muda, l'art de saber escoltar amb tota l'expressivitat mentre els altres parlaven. La seva professió i tarannà, gentil i refinat, li van procurar la simpatia i l'estimació dels homes més il·lustres de l'època. Entre els seus protectors hi havia Voltaire, que li va dedicar versos plens de tendresa que exaltaven la bellesa, la gràcia i les virtuts: «Cest là que je vous vis, aimable Lecouvreur». Tristament, ni en el drama de Scribe i Legouvé ni en el llibret de Colautti no es fa cap esment de l'escriptor francès, i ens quedem amb la recança de saber com hauria estat un Voltaire operístic.

Adrienne Lecouvreur era una dona apassionada dins i fora de l'escena. Sentia una enorme passió per Maurici de Saxònia; per qui ho va sacrificar tot; va empenyorar totes les seves joies i vaixelles i li va lliurar tot el patrimoni per recuperar el tron perdut de Curlàndia, territori d'un ducat inclòs avui a la República de Letònia. Quan Maurici va tornar, després d'una campanya desastrosa, va abandonar l'actriu per la duquessa de Bouillon. Poc després, la Lecouvreur va ser trobada morta el 20 de març del 1730 en circumstàncies més o menys misterioses i, segons diu la llegenda, enverinada per la seva ri-

val. La seva vida va ser curta, ja que la mort li va arribar amb 38 anys. La gelosia, causada per unes fissures impossibles de curar, és el vehicle poderós que desencadena aquesta tragèdia. El rebuig de l'Església a fer-li un enterrament cristià va commoure la societat de l'època: el capellà de Saint-Sulpice es va negar a donar sepultura religiosa al cadàver i va ser enterrada de nit i clandestinament en un terreny de la Rue Bourgogne de París. Voltaire, que havia estat un dels seus amants més vehements, va protestar per aquest fet cruel.

No obstant això, aquesta versió de l'enverinament no sembla gaire ajustada a la veritat, perquè segons notícies més fiables, Adrienne hauria mort a causa d'una forta intoxicació intestinal. D'aquesta falsedat històrica, la trama argumental ha guanyat en poesia —l'agonia per unes flors emmetzinades té una màgia superior a l'hora de facilitar al compositor més possibilitats de compondre un quart acte d'interès i passió més grans.

Ja en ple segle XIX, i gràcies a l'obra teatral d'Eugène Scribe i Ga-

Valeria Sepe, Freddie De Tommaso

briel Legouvé, el mite es va adaptar a l'òpera gràcies a Francesco Cilèa. Hereu de la tradició romàntica italiana, el compositor calabrès va oferir al verisme musical un dels seus melodrames més emocionants, en la línia de les composicions de Mascagni, Leoncavallo i Giordano. Així doncs, el rol d'Adriana Lecouvreur, igual que les grans heroïnes tràgiques del segle XIX, com ara Norma, Lucia, Leonora o Aida, permeten desenvolupar no només les dots vocals, sinó també les interpretatives de les cantants: l'amor posat a prova, l'acció pèrfida de la mezzosoprano contra la soprano confiada i desarmada, i la follia final.

Aquesta refinada producció imaginada per David McVicar l'any 2010 és una mena de quadre de Watteau/Fragonard en què ressuscita un segle XVIII, en el qual les passions en escena fan ressò de les passions de la vida real. McVicar situa sobre l'escenari aparences reals i teatrals, i crea un efecte sorprenent sobre l'espectador. El director d'escena escocès ens situa a l'interior del *backstage* teatral de la Comédie Française l'any 1730, i ens mostra el truc i la màgia del teatre antic; un preciós vestigi recreat: un teatre de joguina per a la mateixa Adriana que, en realitat, és una mena de gàbia i, alhora, una il·lusió sobre la manera d'escapar vers un món de fantasia. En l'últim acte se'ns mos-

tra totalment desmantellat, com si hagués estat abandonat. Hi ha quelcom de tràgic en un teatre al final de la seva vida, i això s'identifica amb l'Adriana. Ella ha decidit que ha arribat al final de la seva vida i abandona l'escenari. Existeix un vincle real entre la personalitat de l'escenografia i la personalitat de la protagonista. Un teatre dins del mateix teatre. Canvis d'escena que se succeeixen retirant un conjunt de decorats mòbils per deixar al descobert un nou decorat que fins aleshores estava ocult al darrere. Sorpreses visuals amb tècniques teatrals de la mateixa època d'Adriana.

Les decoracions sumptuoses de Charles Edwards recorden a cada instant l'artifici de l'escena, la bellesa dels vestits de Brigitte Reiffenstuel encanten l'ull de l'espectador, la delicadesa de les llums d'Adam Silverman s'afegeix a l'èxit visual d'aquests quadres successius, així com la cura aportada al detall en aquesta reconstitució dels salons dels prínceps i de l'escena clàssica.

En aquesta producció, el miratge assoleix la màxima expressió en transformar les sales de teatre en salons de ball immensos. L'escenari, amb el seu decorat, s'igualava amb la platea. Les darreres diferències i jerarquies entre l'espai de la ficció i la realitat s'esvaeixen. Tot és mentida i tot és veritat. Un parèntesi de luxe

que, d'alguna manera, McVicar també ha buscat en aquesta producció. Escenografia i vestuari es presten al lluïment dels papers protagonistes. Conjugant veritat històrica i realisme

tràgic, *Adriana Lecouvreur* no ha deixat d'exposar en l'escena les il·lusions teatrals més nobles, així com els sentiments de la vida real.

**“No hi ha secret que
el temps no reveli”**

Jean Racine

Marc Sala, Anais Masllorens, Irene Palazón, Carlos Daza

SOBRE LA PRODUCCIÓ

Un elegant homenatge al teatre en una enlluernadora proposta historicista

El director d'escena escocès David McVicar ha carregat durant anys amb la imatge d'*enfant terrible* de l'òpera, i se li ha atorgat amb massa freqüència l'etiqueta d'agitador amb esperit *punk* que cerca, en les seves produccions, un detall provocador o un marc transgressor que generi una certa sensació d'incomoditat o commoció entre el públic. El que sí que és cert és que McVicar té produccions que juguen conscientment amb aquesta idea, i en les quals hi ha intel·ligents referències a la cultura pop, un alt voltatge sexual, representacions morboses de la mort, la malaltia i el dolor, i fins i tot referències explícites a les drogues. Però tal com ell ha explicat en diverses ocasions, cap de les decisions que pren no és capritxosa: sosté que el seu deure com a director d'escena és ser un intermediari entre l'obra i el públic —ser un humil serf del geni, com diria Adriana Lecouvreur—, i facilitar que les històries s'entenguin, que els temperaments dels personatges es percebin amb claredat i que les

òperes més antigues, i per tant més allunyades culturalment del públic actual, ens puguin arribar sense dificultats. Per aconseguir-ho, McVicar pren decisions que poden resultar sorprenents o inesperades, però que sempre resulten eficaces: a les seves mans, qualsevol òpera es torna diàfana, ens arriba sense dificultat i amb una enorme quantitat d'informació complementària de gran valor.

A *Adriana Lecouvreur*, com ja havia fet en dues produccions més que també s'han vist al Liceu —les d'*Andrea Chénier* i *La traviata*, que tornarà la temporada vinent—, McVicar va optar per una escenografia d'època, de principis del segle XVIII, que ens trasllada al temps en el qual van succeir els fets originals que van inspirar l'òpera de Cilèa. En aquest cas, no hi ha cap gest postmodern, ni una sola concessió a l'estil informalment conegut com a *eurotrash*: aquesta producció és rica en cotilles i vestits luxosos amb faldilles amb forma de copa, perruques empolsades, levites amb botons brillants i un encisador aire francès, tot dissenyat per Brigitte Reiffenstuel. La decoració de

Charles Edwards ens transporta sense subterfugis als llocs especificats en el llibret: la Comédie Française, una vila noble als afores de París, el saló d'un palau, un apartament humil. Per mostrar l'acció de l'òpera i ampliar el seu significat no fa falta res més, i aquesta és una bona mostra de la intel·ligència escènica de McVicar, que només necessita ser provocador quan hi ha algun obstacle que s'interposa entre l'obra i el públic. Si no és així, el normal és que l'obra flueixi sense interferències.

A més de tot això, hi ha dos temes centrals que recorren *Adriana Lecouvreur* i als quals McVicar dona una importància principal: l'art com a experiència divina, i l'amor com a passió incontrolable. La seva dramaturgia, doncs, incideix en aquests aspectes d'una manera tan intel·ligent com eficaç. *Adriana Lecouvreur* és la història d'una actriu enamorada i arrossegada contra la seva voluntat a l'interior d'un triangle sentimental que posa fi a la seva vida, i el món del teatre està molt present en el llibret. McVicar situa l'acte I a les bambolines de la Comédie Française, però treballa l'escenari —presidit per un bust de Molière just a l'embocadura— com si fos un mirall: mentre la companyia es prepara per sortir, també veiem les seves accions a escena, aparentment observades per un altre públic invi-

sible que estaria a l'altre costat, davant nostre. L'acte III, que inclou un número de dansa —inspirat en el mite grec del Judici de Paris—, també és fidel a l'esperit històric, i McVicar ens permet observar un autèntic ballet de cort dels temps de Lluís XV, amb una coreografia deliciosa d'Andrew George. La reconstrucció històrica dels espais, els comportaments i l'art del període barroc francès resulten, doncs, realment admirables.

No obstant això, l'aspecte més destacable d'aquesta producció, que ja va passar pel Liceu a la temporada 2011-2012, té a veure amb les passions: l'amor torrencial que uneix Adriana i Maurici, i l'odi que separa Adriana i la Princesa, són les forces emocionals de l'òpera, i McVicar les tracta amb una dramaturgia clara i eficaç. Una de les decisions d'aquesta producció la trobem en el fet que s'incentiva el contacte físic: els petons a l'escena són reals, sense precipitació, es dona prou temps als intèrprets d'Adriana i Mauricio perquè, mentre recuperen l'alè després de l'esforç de cantar, es facin petons i es toquin com si estiguessin dominats per una pulsio sexual irreprimible. Alhora, la Princesa transmet tota la maldat de qui decideix assassinar el seu rival a sang freda: la relació entre ella i Adriana es construeix a poc a poc a partir de la gelosia, el menyspreu, l'odi i l'afany

de venjança, la qual cosa concedeix a la producció no només una estètica monumental d'època, delicada i bella, sinó també un interessant aspecte psicològic.

Des de la seva estrena a Londres la temporada 2010-2011 a la Royal Opera House, aquesta producció de David

McVicar s'ha acabat convertint en la millor aproximació a un títol apassionant perquè, a més de conservar la seva excel·lència musical, també aporta una dosi generosa de glamur, de claredat argumental i tensió, tot el que necessita aquesta obra sublim per elevar-se a la seva merescuda categoria de peça magistral.

«McVicar juga amb la idea del teatre dins del teatre, tot convertint els espectadors en testimonis d'una doble obra que es multiplica en escena com un joc de miralls»

“Doneu els espectadors en espectacle; convertiu-los en actors ells mateixos: feu que cadascú es vegi i s’estimi en els altres a fi que tots estiguin més ben units”.

Jean-Jacques Rousseau
Lettre à M. D’Alembert sur les spectacles

Argument de l'obra

Adriana Lecouvreur

Adriana Lecouvreur al Gran Teatre del Liceu

Acte I

Ens situem al París del 1730. Al *foyer* de la Comédie Française s'ultimen els preparatius per a la representació de la tragèdia *Bajazet* de Racine, que és a punt de començar. Michonnet, l'empresari i director d'escena, assisteix els actors Poisson i Quinault i les actrius Jouvenot i Dangeville. Poc després, es declara enamorat de la primera actriu, Adriana Lecouvreur, tot i que confessa que se sent massa esgotat per haver d'atendre dia i nit la companyia.¹ Arriben aleshores el Príncep de Bouillon (protector de l'actriu Duclos i rival d'Adriana) i l'Abat de Chazeuil (confident de l'esposa del príncep), a qui Michonnet rep efusivament.

Aleshores apareix Adriana recitant els versos de Racine, destinats al personatge de Roxanne, per donar pas a una reflexió sobre la seva professió, destinada a servir l'art suprem del teatre.²

El Príncep s'inquieta quan s'assabenta que la Duclos és al camerino redactant una nota que l'aristòcrata vol interceptar mitjançant Chazeuil. Mentrestant, Michonnet declara el seu amor a Adriana, però ella diu que està enamorada d'un militar que ella creu que és un oficial de baixa categoria, però que és el comte Maurizio di Sasso-

nia, el qual és també al teatre per veure-hi actuar Adriana.³ Per raons diplomàtiques, aquella nit Maurizio haurà de fingir un flirteig amb la Princesa de Bouillon, que en realitat està enamorada del comte.⁴ El Príncep no s'adona aleshores que la seva esposa ha citat Maurizio a través de la Duclos i que vol comprometre l'actriu, creient erròniament que és ella qui s'ha citat amb Maurizio per a un encontre amorós.⁵

Acte II

L'acció transcorre a la finca propietat de la Duclos, pagada pel seu amant, el Príncep Bouillon. La Princesa hi espera l'arribada de Maurizio,⁶ que arriba amb un ram de violetes que li ha donat Adriana i fingeix que són per a la Princesa. Aquesta adverteix al comte que té enemics a la cort, tot i que ella ha parlat a favor seu a la reina. Maurizio es planteja fugir de París i no atén les insinuacions amoroses de la Princesa.

De sobte, aquesta veu arribar el seu marit amb Chazeuil i s'amaga per no ser descoberta en companyia del jove oficial. Maurizio, sabent que el Príncep es pensa que s'ha citat amb la Duclos, li confessa que l'actriu ja no és objecte del seu amor.

Arriba Adriana i el Príncep li presenta Maurizio com a Comte de Saxònia, cosa que fa que l'actriu s'adoni del veritable rang de l'home de qui està enamorada. La parella es queda sola, mentre el Príncep tanca les portes darrere de les quals creu que s'amaga la Duclos.⁷

Adriana sospita de la infidelitat de Maurizio i aquest jura que la dona amagada no és la seva rival, sinó una persona a qui ell necessita per qüestions polítiques.

Michonnet confirma que, efectivament, no es tracta de la Duclos, tot i que la identitat de la dama amaga-

da continua sent desconeguda. Adriana, empesa pel seu amor cap a Maurizio i resignada malgrat el vel de gelosia que l'envaeix, es disposa a ajudar la Princesa a fugir. La sortida de l'aristòcrata provoca una baralla dialèctica entre Adriana i la Princesa, les quals ignoren les identitats respectives.⁸

Acte III

Saló del Palau dels Bouillon, on la Princesa prepara una festa per a la qual s'ha muntat un petit escenari. L'Abat de Chazeuil interroga la Princesa sobre la misteriosa dama que li ha ofert una clau per escapar en l'acte anterior. La gelosia de la Princesa creix ostensiblement.

Arriben els convidats. El Príncep Bouillon explica la seva afició per la química i presenta la pantomima que s'ha de representar a continuació, abans d'una actuació de la gran actriu Adriana Lecouvreur.⁹

La Princesa, que ha reconegut en la veu de l'actriu la seva rival en amors, confirma la seva sospita quan declara que Maurizio ha estat ferit en un duel i Adriana no amaga el seu neguit. Però el comte fa acte de presència poc després i, en un apart, demana a la Princesa que el protegeixi, cosa que Adriana pren com una insinuació amorosa.

Fingint que segueix el joc dels Bouillon, Maurizio es mostra eufòric,¹⁰ i això donarà pas a una pastoral.

Acabada la pantomima, Adriana i la Princesa es troben de nou, ara a cara descoberta. La darrera pregunta obertament sobre la identitat de l'amant de Maurizio i al·ludeix al ram de violetes que el comte duia en el segon acte. Adriana, en una sàvia rèplica, es refereix a un braçalet trobat al jardí, en el mateix acte. El Príncep declara que la joia pertany a la seva esposa.

La Princesa sol·licita a Adriana que reciti uns versos de la *Fedra* de Racine. Ella hi accedeix, amb versos declamats amb segones intencions cap a la Bouillon.¹¹ Tothom aplaudeix l'actriu amb entusiasme, cosa que desespera la Princesa.

Acte IV¹²

Petit saló a la casa d'Adriana Lecouvreur. L'actriu, d'ençà de la festa, està desmoralitzada i sense ganes de fer vida social ni d'actuar als escenaris. És el dia del seu aniversari i Michonnet, amb Quinault, Poisson, Jouvenot i Dangeville, membres de la companyia teatral, l'han anat a visitar.¹³ Ella es confessa a Michonnet sobre el seu estat i el recel cap a la Princesa.

Una serventa du aleshores un regal adreçat a Adriana: una capseta amb el ram de violetes que li havia lliurat a Maurizio en el primer acte. L'obsequi altera visiblement Adriana¹⁴ i Michonnet l'adverteix que possiblement les flors no han estat enviades per Maurizio, cosa que es confirma quan arriba el comte per declarar el seu amor a l'actriu.¹⁵

Tot i la felicitat pel rencontre, Adriana cada cop se sent pitjor: les flors, enverinades, han estat enviades per la Princesa Bouillon. Adriana, que ha olorat les violetes, morirà als braços del seu estimat, que es desespera.¹⁶

Consulteu
l'argument
en format de
lectura fàcil

Comentaris musicals

- 1** L'òpera comença sense preludi ni obertura i deixa sentir un ambient mogut, interromput per l'ària “Michonnet, su! Michonnet, giù” amb reminiscències còmiques.
- 2** És la gran entrada d'Adriana amb els versos recitats “Dal sultano Amuratte m'arrendo all'imper”, que donen pas a la gran ària —la més cèlebre de l'òpera— “Io son l'umile ancella”, de gran volada melòdica i escrita sobre unes frases inicials que esdevindran el leitmotiv del personatge. Cilèa recalca la indicació “con anima” sobre les frases “L'eco del dramma uman” i “il fragile strumento vassallo della man”, i l'ària culmina amb un la bemoll agut sobre la darrera síl·laba del “morrà”.
- 3** Maurizio canta aleshores una altra ària famosa, “La dolcissima effigie”, de ressonàncies heroïques, però que reforcen els trets de l'enamorament del personatge cap a Adriana. La pàgina demana un cant expressiu i l'apianament de determinats sons per reforçar la delicadesa dels seus sentiments.
- 4** Tot i que no apareix encara en escena, la Princesa es fa present amb el seu tema, exposat a càrrec dels metalls, i que Cilèa deixa sentir en aquest moment com a amenaça sobre la relació entre Maurizio i Adriana.
- 5** El final de l'acte exposa els temes d'Adriana i de Maurizio.
- 6** L'acte s'inicia amb l'ària de la Princesa, “Acerba voluttà, dolce tortura”, plena de contrastos i que serveixen per subratllar el neguit del personatge, apassionat i amb un amor abnegat cap a Maurizio. Aquest amor queda més palès a la part final de l'ària i sobre el lirisme amb què Cilèa subratlla la frase “*O vagabonda stella d'Oriente, non tramontar...*”.
- 7** L'encontre entre Maurizio i Adriana donarà pas a una breu ària del comte (“No! Che giova?”) i després a un apassionat duet amb Adriana. La frase “Eri degno d'un trono” marca el punt màxim climàtic del fragment.
- 8** El duet entre les dues dones, “Egli è il sol”, és una magnífica mostra de les habilitats teatrals de Cilèa.
- 9** Cilèa recorre a una sàvia evocació de la música galant, sense caure en la imitació.

Comentaris musicals

- 10** Amb l'ària "Il russo Mèncikoff", de caire marcial i amb trets de paròdia. La pàgina obliga el tenor a atènyer un si bemoll sobreagut.
- 11** Recorrent a la forma del melòleg, Adriana recita sobre una melodia orquestral, tractada cambrísticament, i tan sols canta el darrer vers. Es tracta de "*Giusto cielo! Che faci in tal giorno*", que enllaça, sense interrupció, amb "*Che mai, mai debba arrossir*".
- 12** Abans d'alçar-se el teló, Cilèa incorpora un preludi ("andante triste") sobre una melodia inquietant, que anuncia el desenllaç tràgic del final gràcies als instruments de corda greus que donen pas al lament de l'oboè i a la foscor de les trompes.
- 13** "Taci, mio vecchio cuor!" és la semiària de Michonnet, que revela la netedat de cor del personatge. Després, Quinault, Poisson, Jouvenot i Dangeville entonaran un passatge farsesc i animat.
- 14** L'actriu entona aleshores l'ària "Poveri fiori" sobre un motiu exposat en el preludi de l'acte i que acaba amb un dramàtic "Tutto è finito". Pel que fa al cant, la pàgina respon als paradigmes característics del verisme: cant *spianato*, intimisme en les mitges veus fins a desembocar en la desesperada conclusió de l'ària.
- 15** En un duet d'alta intensitat lírica i passional, "Il nostro amor sfida la sorte".
- 16** L'òpera acaba amb un coda amb la indicació de pianissimo, en al·lusió a l'agonia i mort de la protagonista.

English synopsis

ACT I

The setting is Paris in 1730. In the foyer of the Comédie Française, they are finalising preparations for the performance of Racine's tragedy *Bajazet*, which is about to start. Michonnet, impresario and stage director, assists the actors Poisson and Quinault and the actresses Jouvenot and Dangeville. Shortly afterwards, he declares his love for the leading actress, Adriana Lecouvreur, although he confesses that he feels too exhausted due to having to attend to the company day and night. The Prince of Bouillon (protector of the actress Duclos and Adriana's rival) and the Abbott of Chazeuil (confidant of the Prince's wife) arrive, whom Michonnet receives warmly.

Adriana then appears, reciting Racine's verses intended for the character of Roxanne, moving into a reflection on her profession, dedicated to serving the supreme art of theatre.

The Prince is disturbed when he learns that Duclos is in the dressing room writing a note that the aristocrat wants to intercept through Chazeuil. Meanwhile, Michonnet declares his love for Adriana, but she says that she is in love with a military man she takes for a low-ranking officer, but who is none other than Count Maurizio di Sassonia, who is also at the theatre to see Adriana perform. For diplomatic reasons, Maurizio will have to feign a dalliance that night with the Princess of Bouillon, who is actually in love with the Count. The Prince does not realise that his wife has summoned Maurizio through Duclos and wants to jeopardise the actress, mistakenly believing that it is she who has arranged to meet Maurizio for an amorous encounter.

ACT II

The action takes place at the estate owned by Duclos and paid for by her lover, Prince Bouillon. The Princess awaits the arrival of Maurizio. He arrives with a bouquet of violets that Adriana gave him, pretending they are for the Princess. She warns the Count that he has enemies in the court, although she has spoken in his favour to the Queen. Maurizio considers fleeing Paris and does not listen to the Princess's amorous insinuations.

Suddenly, she sees her husband arrive with Chazeuil and hides so as not to be discovered in the company of the young officer. Maurizio, knowing that the Prince thinks he has a date with Duclos, confesses that the actress is no longer the object of his love.

Adriana arrives and the Prince introduces Maurizio to her as the Count of Saxony, which makes the actress realise the true rank of the man she is in love with. The couple are left alone, while the Prince closes the doors behind which he believes Duclos is hiding.

Adriana suspects Maurizio of infidelity and he swears that the hidden woman is not her rival, but a person he needs for political purposes.

Michonnet confirms that it is indeed not Duclos, although the identity of the hidden lady remains unknown. Adriana, driven by her love for Maurizio and resigned in spite of the cloud of jealousy that overcomes her, sets out to help the Princess flee. The aristocrat's departure incites a dialectical quarrel between Adriana and the Princess, their respective identities unknown.

ACT III

Salon of the Bouillon Palace, where the Princess is preparing a party for which a small stage has been set up. The Abbott of Chazeuil questions the Princess about the mysterious lady who had offered her a key to escape in the previous act. The Princess's jealousy grows noticeably.

The guests arrive. Prince Bouillon explains his fondness for chemistry and introduces the pantomime that is to follow, before a performance by the great actress Adriana Lecouvreur.

The Princess, who has recognised her love rival by the actress's voice, confirms her suspicions when she declares that Maurizio has been wounded in a duel and Adriana does not hide her dismay. But the Count appears shortly afterwards and, in an aside, asks the Princess to protect him, which Adriana takes as an amorous innuendo.

Pretending to play along with the Bouillons, Maurizio is euphoric, which leads into a pastoral piece.

The pantomime over, Adriana and the Princess meet again, now with their faces uncovered. The Princess openly asks about the identity of Maurizio's lover and alludes to the bouquet of violets that the Count was carrying in Act II. Adriana, in a wise retort, refers to a bracelet found in the garden in the same act. The Prince states that the jewellery belongs to his wife.

The Princess asks Adriana to recite some verses from Racine's *Phaedra*. She agrees, with verses declaimed with ulterior motives towards Bouillon. Everyone applauds the actress enthusiastically, which makes the Princess despair.

ACT IV

Small salon in Adriana Lecouvreur's house. Since the party, the actress has been demoralised and has no desire to socialise or perform on stage. It is her birthday and Michonnet, with Quinault, Poisson, Jouvenot and Dangeville, members of the theatre company, have come to visit her. She confesses her state of mind and her mistrust of the Princess to Michonnet.

A servant then brings Adriana a gift: a box containing the bouquet of violets she had given Maurizio in Act I. The gift visibly upsets Adriana and Michonnet warns her that the flowers may not have been sent by Maurizio, which is confirmed when the Count arrives to declare his love for the actress.

Despite her happiness at the reunion, Adriana feels worse and worse: the flowers, poisoned, were sent by Princess Bouillon. Adriana, who smelled the violets, will die in the arms of her beloved, who despairs.

Musical comments

- 1 The opera begins without a prelude or opening, during which we can hear the sounds of a lively atmosphere, then interrupted by the aria “Michonnet, su! Michonnet, giù” with comic reminiscences.
- 2 This is Adriana’s grand entrance with the recited verses “Dal sultano Amuratte m’arrendo all’imper”, which lead into the great aria – the most famous of the opera – “Io son l’umile ancella”, with its high melodic flights that are written on initial phrases that will become the character’s leitmotif. Cilèa stresses the instruction “con anima” over the phrases “L’eco del dramma uman” and “il fragile strumento vassallo della man”. The aria culminates with a sharp A flat on the last syllable of “morrà”.
- 3 Maurizio then sings another famous aria, “La dolcissima effigie”, with heroic resonances, which also reinforce the character’s infatuation with Adriana. The piece calls for expressive singing and the lowered intensity of certain sounds to reinforce the delicacy of his feelings.
- 4 Although she does not yet appear on the stage, the Princess’s presence is felt through her theme, performed by brass instruments, which Cilèa plays at this time as a threat to Maurizio and Adriana’s relationship.
- 5 The end of the act contains the themes of Adriana and Maurizio.
- 6 The act opens with the Princess’s aria, “Acerba voluttà, dolce tortura”, full of contrasts, which are employed to highlight the character’s uneasiness, passionate and self-sacrificing love for Maurizio. This love is most evident in the final part of the aria and in the lyricism with which Cilèa underlines the phrase “O vagabonda stella d’Oriente, non tramontar...”.
- 7 The encounter between Maurizio and Adriana leads to a short aria by the Count (“No! Che giova?”) and then a passionate duet with Adriana. The phrase “Eri degno d’un trono” marks the climax of the excerpt.
- 8 The duet between the two women, “Egli è il sol”, is a magnificent display of Cilèa’s theatrical skills.
- 9 Cilèa uses a wise evocation of galant music, without resorting to imitation.
- 10 With the aria “Il russo Mèncikoff”, which is martial and parodic in nature. The piece forces the tenor to reach a high B flat.

Musical comments

- 11 Turning to the melologue method, Adriana recites over an orchestral melody, as chamber music, only singing the last verse, which is “*Giusto cielo! Che faci in tal giorno*”, moving – with no interruption – into “*Che mai, mai debba arrossir*”
- 12 Before the curtain is raised, Cilèa adds a prelude (“*andante triste*”) over a haunting melody, which heralds the tragic denouement of the end, thanks to the deep string instruments that lead into the oboe’s lament and the darkness of the horns.
- 13 “*Taci, mio vecchio cuor!*” is Michonnet’s semi-aria, which reveals honest simplicity of the character’s heart. Next, Quinault, Poisson, Jouvenot and Dangeville sing a farsical and lively passage.
- 14 The actress then sings the aria “*Poveri fiori*” over a motif set out in the prelude to the act ending with a dramatic “*Tutto è finito*”. As for the singing, the piece responds to the characteristic paradigms of verismo: canto spianato, intimacy in the middle voices leading into the desperate conclusion of the aria.
- 15 In a duet of high lyrical and passionate intensity, “*Il nostro amor sfida la sorte*”.
- 16 The opera ends with a pianissimo coda, alluding to the protagonist’s agony and death.

“El creia guarit, i és això el que m’ha fet consentir de veure’l en la meva darrera malaltia: és fàcil creure que em plauria infinitament que ens tractéssim sense aquesta malaurada passió, que em sorprèn tant com m’afalaga, però de la qual no vull abusar. Temeu que en veure’m descuri les seves obligacions i porteu aquesta por a l’extrem de prendre resolucions violentes contra ell. En veritat, senyora, no és just que sigui infeliç de tantes maneres. No afegiu res a les meves injustícies; cerqueu més aviat de rescabalar-le’n; feu caure sobre meu el seu ressentiment: però que les vostres bondats serveixin de rescabament.”

Adrienne Lecouvreur

Carta a la senyora de Ferriol, mare del comte d’Argental

(22 de març de 1721)

Liceu + LIVE

TOT EL CONTINGUT AUDIOVISUAL DEL LICEU A UN CLIC

Un cop d'ull a la història

Qui és Adriana Lecouvreur?

Justin Way

PODCAST

La Prèvia

Totes les curiositats d'*Adriana Lecouvreur* de Francesco Cilèa a *La prèvia del Liceu*, el podcast.

«[...] Jo no em sento
capaç, / com tantes
altres dones, d'ànim
ardit i audaç, / que,
tastant en el crim,
dolça serenitat, / s'han
sabut fer una cara que
tot ho té amagat.»

Jean Racine

Fedra (es diu que la Lecouvreur va pronunciar aquests versos finals de l'obra mirant directament a la princesa de Bouillon, que assistia a la representació des de la seva llotja de la Comédie. El públic va respondre amb aplaudiments i la princesa es va sentir ofesa)

Vida i mort de *mademoiselle* Lecouvreur

Xavier Albertí

Director escènic

Ah, la cerca de la veritat en l'art, quin camí més complex i difícil! Els compositors de l'anomenada escola verista, que aplegà Mascagni, Leoncavallo i el nostre Francesco Cilèa, entre d'altres, el volgueren seguir a la cerca d'un compromís més gran amb la realitat social del seu temps, atenuant potser aquells aspectes més estilitzadors o propers al simbolisme que les escoles operístiques havien imposat fins al moment. Cilèa va trobar en una cèlebre obra teatral d'Eugène Scribe, escrita amb la col·laboració d'Ernest Legouvé, que havia interpretat Sarah Bernhardt, entre d'altres, l'argument ideal per als seus objectius de realisme, i demanà al seu llibretista Arturo Colautti que l'adaptés per a l'escena lírica. Aquesta obra, *Adriana Lecouvreur*, reunia els mecanismes de realitat històrica perquè no fos considerada un melodrama més i permetia la presència de contextos polítics i amorosos suficients per garantir la connexió amb públics ben amplis. Adrienne Lecouvreur (1692-1730) fou una actriu important vinculada a la Comédie-Française, amiga de Voltaire i amant de Maurici, comte de Saxònia, Mariscal General de França, que havia triomfat en un repertori en què hi excel·lien les obres de Racine i de Corneille. L'adaptació permeté a Cilèa un ampli registre en la seva escriptura musical, entrecreuant teatre, política i passions amoroses que han fet que l'òpera, d'unes exigències vocals importantíssimes, continuï en el repertori dels nostres teatres lírics. La Lecouvreur va marcar una època teatral en què va introduir un estil interpretatiu que defugia les convencions imperants per proposar-hi el camí cap a la naturalitat, cap al realisme, i va saber ser aplaudida per tothom, capgirant d'una vegada per totes moltes de les artificiositats que regnaven en els intèrprets del seu temps. El teatre del barroc francès havia generat uns espectadors que aplaudien les llargues respiracions de versos alexandrins. Poc importava què es deia, el que s'aplaudia era com es deia, i les llargues tirades de versos en un sol fiato aixecaven enormes ovacions. L'escriptura de Racine o de Corneille estava molt lluny del que teoritzaria a finals del segle xx Bernard-Marie Koltès: "no facis dir a un personatge 'estic trist', fes-li dir 'me'n vaig a fer un volt', així l'espectador descobrirà

Aleksandra Kurzak, Freddie De Tommaso

l'estat emocional del personatge". Racine i Corneille feien dir als seus personatges que estaven tristos i, per tant, els intèrprets havien de jugar amb altres subtileses per apropiari-se dels personatges. Una de les tècniques que més triomfà i que encara continua caracteritzant els intèrprets de l'escola francesa és l'ús del glòtic vibrat, que s'imposà simultàniament al vibrat en els instruments de corda com un sistema de personalització i subjectivització interpretativa. Adrienne Lecoureur va consolidar la gran escola que encara avui ens fascina vinculada a la Comédie-Française. En vida fou adulada fins a uns extrems desconeguts. Dona d'una bellesa extraordinària. Amiga i protegida per les figures més importants de la política i la cultura del seu temps. Estrenà diverses obres del seu gran amic Voltaire. I sembla que realment va morir als trenta-set anys, enmig d'unes estranyes i doloroses convulsions que feren sospitar que havia estat emmetzinada per alguna de les seves rivals en l'escenari de les atraccions dels homes protectors que tota actriu de prestigi necessitava. L'església francesa de principis de segle XVIII continuava sense permetre que les actrius fossin enterrades en terra sagrada, ja que se les considerava persones immorals per la seva condició de protegides per homes amb qui no s'havien casat. Adrienne Lecoureur fou enterrada en un terreny anònim, a la Rue de Bourgogne, sense cerimònia religiosa. Voltaire, indignat per aquesta injustícia, va escriure un poema a manera d'epitafi del qual extrec aquest fragment: "Què diràs, futura raça, quan aprenguis l'insult fulminant que fan els homes cruels a aquestes arts desolades? Priven de sepultura a la que a Grècia hauria tingut altars. Quan ella era al món, van sospirar per ella; els veia sotmesos, ansiosos al seu voltant: ara que ja no hi és, és, doncs, una criminal? Ella va encantar el món i vosaltres l'esteu castigant per això!". Un gran autor teatral com fou Eugène Scribe va saber

“Ella va encantar el món i vosaltres l'esteu castigant per això!”

apropiar-se d'aquesta vida tràgica d'actriu i de dona enamorada, morta en circumstàncies plenes de ressonàncies romàntiques, i en feu una obra de teatre que triomfà en els cossos d'actrius com Rachel, Sarah Bernhardt o Eleonora Duse, fins que l'òpera de Francesco Cilèa va permetre que Renata Tebaldi, Renata Scotto, Montserrat Caballé, Joan Sutherland o Margaret Price fossin *l'umile ancella*, la humil serventa de la paraula sobre un escenari.

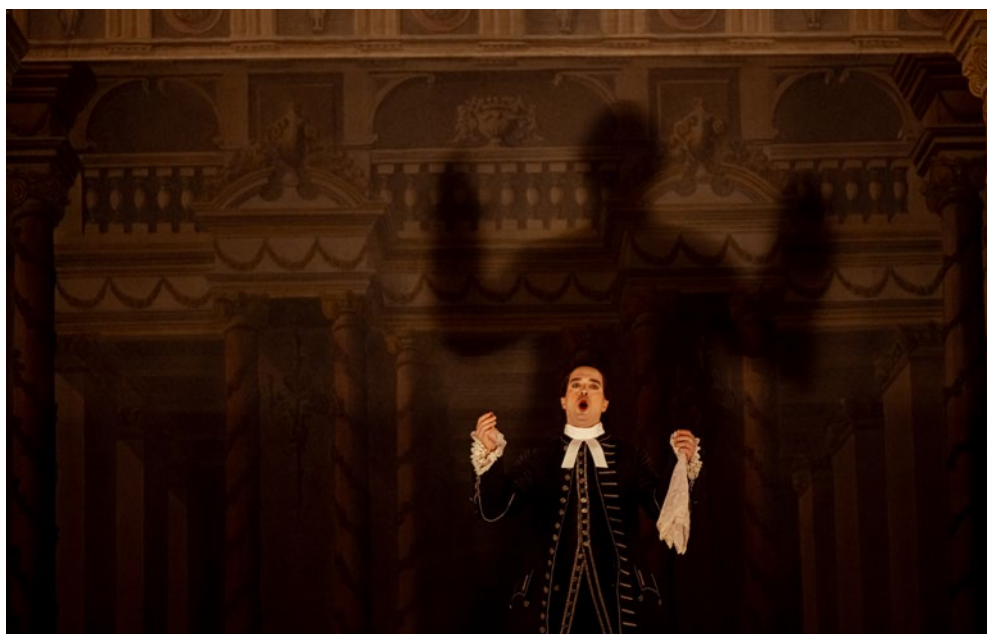

Luis Cansino

[Tornar a l'índex](#)

Adriana Lecouvreur - al Gran Teatre del Liceu

Didier Pieri

“La peça, ajornada per indisposició d’una actriu, és, doncs, un anunci que significa mil coses: caprici, ressentiment, orgull i totes les ferides de l’amor furiós o malèvol.”

Louis Sébastien Mercier

Les femmes de Paris

Adriana Lecouvreur

Jaume Tribó

Renata Tebaldi

— **al Liceu**

“No! Che giova? Tu sei la mia vittoria, la mia corona..., la mia corona nova”

Estrena absoluta: Teatro Lirico de Milà, 6 de novembre de 1902

Estrena al Liceu i a Barcelona: 7 de maig de 1903

Última representació: 3 juny 2012

Total de representacions: 41

Un verisme de saló

El verisme és, per a certa mena de públic, una definició de la comoditat, de la trivialitat. En canvi, per als compositors Mascagni, Leoncavallo, Catalani, Puccini, Giordano, Franchetti, Smareglia, Alfano, Montemezzi i Cilèa, entre d'altres —la llista sempre ha estat i serà imprecisa—, era un punt de partida, un clima en el qual s'havien reconegut, una manera de situar-se davant de la realitat. A un musicòleg que es preocupi pels progressos de la tècnica musical, les partitures de Giordano, de Mascagni i del mateix Cilèa, li diran ben poca cosa: el progrés apunta, més que cap a noves conquestes, cap a l'art de l'efecte teatral, tot

aprofitant els recursos coneguts. En oposició a l'esgarip de *Cavalleria*, *Pagliacci* o *Tosca*, l'obra escènica de Cilèa ens mostra l'aspecte més moderat del verisme. Més que no pas amb Mascagni o Giordano, Cilèa s'emparenta amb Catalani i Puccini per la finor de la invenció melòdica. Però va viure el seu temps i en va patir els gustos i les influències.

El calabrés Francesco Cilèa fou un músic culte, de formació sòlida, que poques vegades s'apropà a l'òpera i dedicà la seva millor inspiració a la música simfònica i de cambra. Això l'allunya del tot dels compositors veristes. En efecte, tot i que va viure en ple furor verista, la seva música segueix un romanticisme cansat, sense exaltacions, però d'un atractiu indubtable. Artista silenciós i solitari, és molt menys prolífic que els companys veristes. El seu teatre es limita a cinc títols: *Gina*, *La Tilda*, *L'arlesiana*, *Adriana Lecouvreur* i *Gloria*.

Tenim notícies de l'entusiasme amb què Cilèa es dedicava a la música simfònica i de cambra. Amb

Angelica
Pandolfini

Pau Civill

[Tornar a l'índex](#)

Mercè Capisir

Giuseppe Campora

Gianandrea Gavazzeni

tot, què en saben d'aquella música? Absolutament res. Ni aquí ni a Itàlia. El nom de Cilèa es recorda exclusivament i únicament per les seves òperes, i només una, *Adriana Lecouvreur*, ha passat al repertori. *L'arlesiana* es representa a Itàlia amb no gaire freqüència. La resta s'ha oblidat, malgrat els mèrits que reuneix *Gloria*, la preferida de l'autor, estrenada per Toscanini a la Scala el 1907 i que cap revisió va poder salvar.

A *Adriana Lecouvreur* drama i comèdia apareixen feliçment fusionats en una unitat escènica. Estrenada el 1902 al teatre Lirico de Milà —no pas a la Scala—, l'òpera que el llibretista qualificà de “commedia-drama” es basa en un text del dàlmata Arturo Colautti, llibretista també de *Fedora* de Giordano, extret d'un drama del prolífic Eugène Scribe i Ernest Legouvé centrat en la cèlebre actriu del segle XVIII Adrienne Lecouvreur (o Le Couvreur, com veiem escrit a les litografies de l'època), enamorada del mariscal francès Maurici de Saxònia, fill bastard de l'últim rei de Polònia.

A la versió original, l'òpera era més llarga de la que coneixem avui. A la primera edició, publicada per la casa Sonzogno, trobem una sèrie de compassos tallats en edicions successives. Quatre petits talls de 4,5 i 31 compassos; 12 al final del segon acte, i altres de menys importància al quart. La versió que ara es representa és la que Cilèa va preparar l'any 1930 per al teatre San Carlo de Nàpols. La supressió més notable és al començament del tercer acte, dels números d'assaig del 7 al 16, en un tercet de la princesa de Bouillon, el príncep i l'abat. Tal com coneixem ara l'obra, Adriana mor per l'efecte d'unes flors emmetzinades. D'aquest verí, però, no en sabem res. Al principi del tercer acte, Cilèa va practicar un tall dràstic de 89 compassos. Era molta música, l'interès de la qual no és gran, però, des d'un punt de vista argumental, aclareix força coses. El saló on s'ha de celebrar la festa en honor de Maurizio és, en realitat, el laboratori del príncep de Bouillon que, com

Maria Caniglia

Manuel Ausensi

Giacinto Prandelli

[Tornar a l'índex](#)

canta el personatge de Poisson al primer acte, és “di chimica dilet-tante e d'amore”. Aquesta frase, ara del tot intranscendent, tenia la seva explicació a la secció eliminada del tercer acte. La princesa s'interessa per un pot petit que ella creu que són cosmètics. El príncep l'adverteix del perill: allò és una substància letal coneguda com a “polve di successione”. No-més la flaire ja és mortal.

Ara del tot acceptada, aquesta Adriana operística va passar el seu purgatori en l'època de rebuig del verisme, la “giovane scuola” que l'editor Sonzogno tenia gairebé en exclusiva amb els compositors Mascagni, Leoncavallo, Giordano i Cilèa. Estrenada el 1902 i al Liceu l'any següent, consignem amb sorpresa que a la Scala no hi arribà fins al 1932, ja que aquest teatre era dominat per l'editor Ricordi, rival de Sonzogno, i l'autoritarisme d'aquella casa editora havia anat a l'extrem que *Pagliacci*, l'òpera de Leoncavallo estrenada el 1892 i representada durant anys i anys arreu, no arribés a la Scala fins al 1927, trenta-cinc anys més tard!

Òpera pensada per a les veus, amb una estrena gloriosa que reuní els noms mítics d'Angelica Pandolfini, Enrico Caruso i Giuseppe De Luca, *Adriana Lecouvreur* s'ha mantingut en el repertori gràcies al talent de grans sopranos que, davant d'una part vocal relativament planera i sempre agraïda, han destacat com a cantants-actrius. La cronologia liceïsta és ben interessant.

La Pandolfini n'havia estat la primera intèrpret i, pocs mesos

després, també en faria les dues primeres representacions fora d'Itàlia: al São de Lisboa i al Liceu de Barcelona. Mentre que a Lisboa l'èxit va estar garantit, amb la diva i Enrico Caruso com a Maurizio, al Liceu l'òpera no va tenir tanta sort. El 15 d'abril del 1903, temporada de primavera del 1903, tot i que per contracte la Pandolfini s'havia de presentar amb *Adriana Lecouvreur*, accepta cantar *La bohème*. El 26 d'abril, cancel·lació d'*Adriana Lecouvreur* per indisposició d'Angelica Pandolfini. Es fa *La bohème* i Maria Giudice accepta cantar la part de Mimì. Fins al 7 de maig no es produeix l'estrena barcelonina d'*Adriana Lecouvreur*. Se'n fan només dues representacions, els dies 7 i 9. La temporada acaba de sobte l'11 de maig, amb *Der Freischütz*.

El verisme era un corrent que el Liceu hagué d'acceptar, però amb rebuig. Hi havia el record de *Fedora* de Giordano amb una bicicleta a escena i, molt pitjor, el final de *Tosca* de Puccini amb un afusellament davant del públic. No devia ser tampoc gaire favorable el record que va deixar al Liceu l'*Adriana Lecouvreur* el 1903. La prova és que durant gairebé 40 anys ningú no la va trobar a faltar, i quan es va exhumar, temporada 1941-1942, va ser pel capritx de la diva del moment. Després de l'esclat i la desaparició de les grans sopranos lleugeres Maria Barrientos i Graziella Pareto, barcelonines totes dues, Barcelona, i concretament el Liceu, no havia tingut cap altra diva com la Mercè Capsir. Hi havia debutat el 1914 amb la Gil-

Montserrat
Caballé,
Josep
Carreras

Pedro
Lavrenko

Jaume Aragall

[Tornar a l'índex](#)

Josep Carreras

Mirrella Freni,
Fiorenza CossottoPlácido Domingo,
Mirrella Freni

da de *Rigoletto* i hi havia fet totes les obres de lleugera amb els èxits més grans i merescuts. En una etapa de maduresa —i més durant els anys de la Segona Guerra Mundial, quan el Liceu sofria els inconvenients dels viatges dels cantants—, la Capsir es va permetre el luxe de cantar certs títols impropis d'una lleugera, com *Madama Butterfly* —n'arribà a fer sis edicions gairebé seguides en sis anys—, *La vida breve*, *La bohème*, *Lohengrin*, *Adriana Lecouvreur* i també la fortíssima *Manon Lescaut*. El Maurizio de la seva *Adriana* va ser Pau Civil.

El verisme es va acabar imposant al nostre teatre i així la *Lecouvreur* tornà en la interpretació de la soprano dramàtica més gran de caire verista, Maria Caniglia, el 1952. El tenor era el poc aprofitat Giuseppe Campora. Aquell 1952 ja trobem al Liceu la figura del més gran dels cantants comprimiris que hi han passat. Ens referim a Piero De Palma, que va actuar als teatres més grans, amb els “divos” més importants i en els enregistraments més valuosos. Algun cop havíem fet referència al fet que el Liceu, que tant estima les veus, potser no s'havia esmerçat tant en els directors d'orquestra italians. Aquell cop, però, en fou l'excepció. No era cap jove prometedor, tenia 40 anys, però vam tenir la presència del mestre Gianandrea Gavazzeni, que va dirigir tres representacions d'*Adriana Lecouvreur* i una de *Risurrezione* de Franco Alfano.

I arribem a l'any 1958 amb l'*Adriana Lecouvreur* de la Tebaldi. Per tradició, el Liceu ha estat sempre un teatre de veus. Renata

Tebaldi tenia una de les veus més belles de tota la història del cant líric. L'amor entre el públic i la diva era inevitable i, així, la Tebaldi, amb l'article femení propi de les dives més grans, va esdevenir una de les cantants més estimades. En una etapa juvenívola havia fet un enregistrament magnífic de *Madama Butterfly*, però no havia gosat mai fer-ho al teatre. Per a la seva primera *Butterfly* va triar el Liceu. Hi va cantar quatre representacions de *Madama Butterfly*, tres de *La bohème* i dues d'*Adriana Lecouvreur* que en la seva interpretació va produir el més gran dels èxits. Com a espectadora d'honor va venir la vídua de Cilèa.

L'empresari Pàmias ja no tenia por de programar títols infreqüents, i menys quan a l'*Adriana Lecouvreur* inaugural de l'any 1972 hi van ser presents Montserrat Caballé, Josep Carreras i Bianca Berini. Nits memorables. No tan reexida va ser l'edició següent, 1977, amb una mediocre Antonietta Cannarile de protagonista. Maurizio, el tenor, era l'estimadíssim Jaume Aragall, però una indisposició no li va permetre fer més d'una representació. El va substituir el valent Pedro Lavirgen, que, sense cap mena d'assaig, va cantar les dues últimes funcions. El tenor va arribar poc abans del començament de l'espectacle i el mestre Eugenio Mario Marco va decidir tallar la narració “Il russo Mèncikoff” al tercer acte.

Com que l'*Adriana* del 1972 havia estat tan gloriosa, el 1981 es va decidir repetir-la també amb Montserrat Caballé i Josep Carre-

[Tornar a l'índex](#)

ras. La mezzos aquest cop era Fiorenza Cossotto. I als anys vuitanta del segle passat arribem a l'època de Mirella Freni com a Adriana, excelsa. La va cantar els anys 1987 i 1989 amb èxits cada cop més grans. El seu Maurizio era Plácido Domingo. Dirigia l'orquestra Romano Gandolfi i l'escena, Giancarlo Del Monaco, el fill del tenor, que pretenia que no hi hagués absolutament res a l'acte quart. L'escenari del Liceu era completament buit. Adriana havia renunciat al teatre i ja no li importava res. Ja el primer dia d'assaigs la Freni va dir que allò no li agradava gens: era l'escenari del segon Liceu i se'n veien les parets mig descolorides. Passaven els dies i l'escenari era sempre buit. I la Freni es va decidir: "Jo ara me'n vaig a l'hotel. Quan trobeu decoracions per al quart acte, ja m'avisareu". En van trobar.

L'última edició de l'*Adriana Lecouvreur* va tenir lloc el maig i el juny del 2012. Dirigia l'orquestra el mestre Maurizio Benini i la producció la signava David McVicar, una reproducció minuciosa d'un teatre del segle XVIII, feta amb tant de gust i fidelitat que ha merescut ser coproduïda a París, Londres, San Francisco i Viena. És la que ara torna al Liceu amb el repositor Justin Way. Van ser unes representacions glorioses de les quals volem destacar la presència de Barbara Frittoli i Daniela Dessì, aquesta última en la seva darrera actuació al Liceu; va morir el 2016, víctima d'un càncer. Els tenors eren Roberto Alagna al cim de la seva fama; Fabio Armiliato, com-

pany de la Dessì, i Carlo Ventre. El nostre baríton Joan Pons cantava la part de Michonnet; dos mesos més tard es retirava dels escenaris amb *Aida*. Cal fer esment que la princesa de Bouillon va tenir no una, sinó tres mezzos amb veus del tot adients al personatge: Dolora Zajick, Elisabetta Fiorillo i Marianne Cornetti. Qui signa aquestes ratlles va tenir també el seu moment de glòria. A l'última representació, el 3 de juny del 2012, vaig observar que els protagonistes, mentre saludaven al final de l'òpera, parlaven entre ells i tots em miraven. En un moment en què tots eren davant, el tenor Roberto Alagna va venir fins al coverol i, de manera del tot inesperada, em va treure verticalment. Em vaig trobar dret al mig de l'escenari saludant entre Dolora Zajick, Roberto Alagna, el mestre Benini, Barbara Frittoli i Joan Pons. Això passa un cop a la vida.

Piero de Palma

Maurizio Benini

Dolora Zajick,
Roberto Alagna

Daniela Dessì

**“Ce n’est plus une
ardeur dans mes
veines cachée: C’est
Vénus tout entière à sa
proie attachée.”**

Jean Racine

Phèdre, 1677. (Phèdre, acte I, escena III).

Biografies

Patrick Summers

Director musical

Patrick Summers va ser nomenat director artístic i musical de la Houston Grand Opera el 2011 després d'haver servit com a director musical de la companyia des del 1998. Alguns punts destacats del seu treball inclouen dirigir el primer cicle complet de l'*Anell* de Wagner de la companyia i les primeres representacions del *Requiem* de Verdi; dirigir la primera gran producció americana de *The Wreckers* de Smyth; col·laborar en les estrenes mundials de *The Phoenix* de Tarik O'Regan, *Brief Encounter* d'André Previn, *The Refuge* de Christopher Theofanidis o *It's a Wonderful Life*, *The End of the Affair* i *Three Decembers* de Jake Heggie; dirigir l'estrena americana de l'òpera sobre l'Holocaust *The Passenger* de Weinberg. El mestre Summers ha pujat a l'escenari per a l'Òpera d' Austràlia, la Deutsche Oper Berlin, l'Òpera Lírica de Chicago i el Metropolitan Opera. És codirector artístic del Teatre d'Òpera i VocalARTS del Festival de Música d'Aspen juntament amb Renée Fleming i també és autor de cinc llibres. En les temporades recents, Summers ha dirigit *Falstaff* i *Madama Butterfly* (2023-24); *The Wreckers* i *Le nozze di Figaro* (2022-23); i *The Snowy Day*, *Dialogues des Carmélites* i *Roméo et Juliette* (2021-22) a la Houston Grand Opera.

Va fer el seu debut al Gran Teatre del Liceu la temporada 2007/08 amb *La cenerentola* i va tornar amb *La favorite* (2017/18).

David McVicar

Director d'escena

David McVicar va néixer a Glasgow i es va formar com a actor a la Royal Scottish Academy of Music and Drama. Va ser nomenat cavaller el 2012 pels seus serveis a l'òpera i fet Chevalier de L'Ordre des Arts et des Lettres pel Govern francès.

Les seves produccions s'han representat arreu del Regne Unit, incloent-hi *Le Nozze di Figaro*, *Salome*, *Adriana Lecouvreur*, *Aida*, *Les Troyens* i *Death in Venice* al Royal Opera House; *Der Rosenkavalier*, *The Turn of the Screw* i *Medea* a l'English National Opera, així com *Die Meistersinger Von Nurnberg* i *Die Entführung aus dem Serail* al Glyndebourne Festival Opera i *La Traviata*, *Il Trittico*, *Falstaff*, *Pelléas et Mélisande*, *The Rake's Progress*, *Così fan tutte*, *Madama Butterfly* a la Scottish Opera.

Ha treballat extensament a Europa al Théâtre des Champs-Élysées, Opéra National de Paris, Opéra National du Rhin a Estrasburg, Gran Teatre del Liceu, Festival d'Aix-En-Provence, Teatro La Scala a Milà, Festival de Salzburg, entre d'altres.

Als EUA, ha dirigit nombroses produccions al Metropolitan Opera de Nova York, incloent-hi *Medea*, *Fedora*, *Don Carlo* (també a la Lyric Opera de Chicago), *Adriana Lecouvreur*, *Anna Bolena*, *Il trovatore*, *Maria Stuarda*, *Giulio Cesare*, *Cavalleria rusticana* i

Pagliacci, *Roberto Devereux*, *Tosca* i *Norma*. També ha treballat a la Lyric Opera de Chicago, San Francisco Opera, Canadian Opera Company, Opera Australia i Santa Fe Opera.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2006/07 amb *Manon*, i hi ha tornat amb *Adriana Lecouvreur* (2011/12), *Agrippina* (2013/14), *La traviata* (2014/15), *Andrea Chénier* (2017/18), *La clemenza di Tito* (2019/20), *La traviata* (2020/21) i *Die Zauberflöte* (2021/22).

Justin Way

Repositor

Cap de l'anterior departament de Directors de Personal del Royal Opera House, Covent Garden, on va ser membre de la companyia entre 1999 i 2014, des del 2014 és Director de producció al Teatro Real de Madrid. Destaquen entre les seves produccions *Norma* pel Teatro Real, *Alcina* i *Orlando* per a l'Opera Australia, *The Beggar's Opera* per al Covent Garden, *Die Entführung aus dem Serail*, *Giasone* i *Orlando* per al Chicago Opera Theater; *Carmen* per a la Canadian Opera Company, *La bohème* per a l'Opera Minnesota i *Semele*, *Médée*, *Fairy Queen* i *Dardanus* per a Pinchgut. Per als Proms de la BBC al Royal Albert Hall va dirigir òperes semiescenificades de *Der Ring des Nibelungen*, dirigida per Barenboim, i *Tannhäuser* i *Salome*, dirigit per Runnicles, *Elektra* amb Bychkov i *Parsifal* amb Elder. Va dirigir *Le Grand Macabre* per a la BBC Symphony i *Elektra* i *Roméo et Juliette* per a l'Opéra National de Bordeaux. Ha treballat com a repositor i director associat per a companyies al Metropolitan Opera de Nova York, La Scala o l'Opéra de París, entre d'altres.

Va debutar al Gran Teatre del Liceu la temporada 2005/06 amb *Madama Butterfly* i ha tornat amb *Adriana Lecouvreur* (2011/12), *Madama Butterfly* (2012/13) i *Cendrillon* (2013/14).

Charles Edwards

Escenògraf

Format a Londres com a dissenyador, actualment combina la seva feina com a escenògraf amb la de director d'escena. Ha treballat en *Falstaff* a la Wiener Staatsoper i National Centre for the Performing Arts de Pequín; el musical *Kiss me, Kate* al Théâtre du Châtelet de París, Grand Théâtre de la Ville de Luxemburg i Oper Graz; *Norma*, *A midsummer night's dream*, *El cas Makropoulos*, *Lucia di Lammermoor* i *Kàtia Kabànova* a l'English National Opera de Londres; Trilogia Verdi a l'Staatsoper d'Hamburg; *Adriana Lecouvreur* a la Royal Opera House de Londres, Opéra Bastille de París, Wiener Staatsoper i Gran Teatre del Liceu; *Faust* a Londres, Opéra de Montecarlo, Opéra de Lille, Teatro Verdi de Trieste, Palau de les Arts de València i Sydney Opera House; *Il trovatore* a la Lyric Opera of Chicago, San Francisco Opera i Metropolitan Opera de Nova York; *Werther* a Londres i Opéra Bastille de París, entre altres títols.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1999/2000 amb *Le nozze di Figaro*, i hi ha tornat amb *Adriana Lecouvreur* (2011/12) i *Kàtia Kabànova* (2018/19).

Brigitte Reiffenstuel

Figurinista

Va néixer a Munic i va estudiar al London College of Fashion i al Central St. Martins College of Art and Design. A l'òpera ha treballat en produccions com *Falstaff* (Canadian Opera de Toronto, La Scala de Milà, Metropolitan Opera House de Nova York, De Nationale Opera d'Amsterdam), *Faust* (Opéra de Lille, Opéra de Monte Carlo, Teatro Verdi de Trieste, Palau de les Arts de València, Opera Australia de Sydney), *Peter Grimes* (English National Opera, Ópera de Oviedo, Ópera de Flandes, Deutsche Oper de Berlín). També ha dissenyat vestuari per a òperes a Zuric, Düsseldorf, Bonn i Frankfurt, el Théâtre des Champs-Élysées i Châtelet i la Komische Oper de Berlin en títols com *Macbeth*, *Der Rosenkavalier*, *Tosca*, *Elektra* i *Rigoletto*. Ha rebut premis internacionals (Premi Dora Mava Moore 2015 i Oscar della Lirica 2013) i ha col·laborat amb directors escènics com Robert Carsen, Charles Edwards, David Alden i Tim Albery.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2011/12 amb *Adriana Lecouvreur*.

Adam Silverman

Il·luminador

És il·luminador en espectacles d'òpera, teatre de text i dansa. Entre els seus darrers treballs en el terreny de l'òpera hi ha *I masnadieri* al Teatro alla Scala i al Festival Savonlinna; *The Second Violinist* al Dutch National Opera; *Lohengrin*, *Andrea Chénier* i *Adriana Lecouvreur* a la Royal Opera House de Londres; *Les huguenots* i *Aida* a la Deutsche Oper de Berlín; *Le roi Arthus* a l'Opéra Bastille de París; *Il turco in Italia* al Festival d'Aix-en-Provence; *Un ballo in maschera* a la Metropolitan Opera de Nova York; *Die Meistersinger von Nürnberg*, *Deidamia* i *Ercole amante* a la Nationale Opera d'Amsterdam; *Tannhäuser* a la San Francisco Opera; *Der Schatzgräber* a l'Oper Frankfurt; *La dama de piques* a la Bayerische Staatsoper de Munic, o *La traviata* a la Israeli Opera de Tel Aviv. També ha il·luminat espectacles de dansa, com *El llac dels cignes*, *Petruixka*, *Medusa* o *La consagració de la primavera*, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2011/12 amb *Adriana Lecouvreur*, i hi ha tornat amb *Andrea Chénier* (2017/18) i *Kàtia Kabànova* (2018/19).

David-Huy Nguyen-Phung

Director del cor

Nascut el 1992 a Montpellier i d'origen vietnamita, David-Huy Nguyen-Phung va començar els seus estudis musicals als 6 anys al Conservatoire à Rayonnement Régional de Montpellier. El 2009 va ingressar al Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de París i va perfeccionar les seves habilitats en diversos camps musicals.

David-Huy actua en escena com a pianista solista, però també en grups de cambra (repertori instrumental i vocal) i participa en nombrosos festivals en diversos països.

Del 2013 al 2019, va ser pianista repetidor del Choeur de l'Armée Française i de l'Orchestre de la Garde Républicaine de París, i del 2018 al 2019, va ser director de cor del Conseil d'État de París, abans de convertir-se en director de cor assistent i pianista titular del Gran Teatre del Liceu el 2019.

En l'àmbit de l'òpera, prepara habitualment solistes i conjunts vocals (com a correpetidor i director de cor) i col·labora en nombroses produccions del repertori líric comú i en creacions amb directors de renom com Daniel Harding, Pablo Heras-Casado, François-Xavier Roth, Gustavo Dudamel, John Adams, Susanna Mälkki, Riccardo Frizza, Henrik Nánási i Giampaolo Bisanti.

Freddie De Tommaso

Maurizio

Tenor. Format a la Royal Academy of Music i a l'Opera Studio de la Bayerische Staatsoper, es va donar a conèixer en guanyar el Premi Tenor Plácido Domingo i el Premi Verdi al Concurs Internacional de Cant Tenor Vifias de l'any 2018 a Barcelona. Des de llavors, ha actuat a grans escenaris d'arreu del món com la Royal Opera House de Londres, el Teatro alla Scala de Milà, la Bayerische Staatsoper de Munic, De Nationale Opera d'Amsterdam, el Teatre Bolxoi de Moscou o la Wiener Staatsoper, entre d'altres. Entre els seus compromisos recents trobem Ismaele (*Nabucco*) i Macduff (*Macbeth*) a Viena, Mario Cavaradossi (*Tosca*) a Santa Fe i Verona, B.F. Pinkerton (*Madama Butterfly*) a Munic, Don José (*Carmen*) a Verona, Alfredo (*La traviata*) a Amsterdam, Berlín, Munic i Verona o Rodolfo (*La bohème*) a Milà, Viena, Berlín i Londres, entre d'altres.

Ha debutat al Gran Teatre del Liceu aquesta temporada 2023/24 amb *Carmen*, *Un ballo in maschera* i amb un recital amb la soprano Lise Davidsen.

Roberto Alagna

Maurizio

Tenor. En els seus trenta anys de carrera ha interpretat més de seixanta rols als principals teatres d'arreu del món. Amb papers com els d'Alfredo (*La traviata*), Calaf (*Turandot*), Canio (*Pagliacci*), Cavardossi (*Tosca*), Don Carlo, Don Jose (*Carmen*), Faust, Manrico (*Il trovatore*), Maurizio (*Adriana Lecouvreur*), Nemorino (*L'elisir d'amore*), Otello, Radamès (*Aida*) i Rodolfo (*La bohème*), entre d'altres. També ha participat en altres títols menys coneguts, com *Le jongleur de Notre-Dame*, *Le Cid* i *La Navarraise* de Jules Massenet; *Fiesque* d'Édouard Lalo, *Francesca da Rimini* de Riccardo Zandonai, *Le roi Arthur* d'Ernest Chausson, *Vasco da Gama* o una edició crítica de *L'Africaine* de Giacomo Meyerbeer, etc. Així mateix, ha estrenat dues òperes contemporànies escrites expressament per a ell: *Marius et Fanny* de Vladimir Cosma i *Le dernier jour d'un condamné* de David Alagna.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1991/92 amb *La bohème* i *La traviata*, i hi ha tornat amb *Aida* (2007/08), *Carmen* (2010/11), *Adriana Lecouvreur* i el concert *l'Ànima del Liceu* (2011/12), *Madama Butterfly* (2012/13), i *Cavalleria rusticana* / *Pagliacci* (2019/20).

Felipe Bou

Príncep de Bouillon

Després de llicenciar-se en Dret l'any 1990, perfeccionà els seus estudis de cant amb Antonio Blancas i Alfredo Kraus. Ha cantat en teatres i auditoris com el Théâtre du Capitole de Toulouse, Teatro dell'Opera di Roma, Deutsche Oper am Rhein de Düsseldorf, Teatro Regio di Parma, Amsterdam Concertgebouw, Teatro Massimo de Palerm, Wiener Staatsoper, Teatro Nacional de Santiago de Chile, Maggio Musicale Fiorentino, i al festival de Bregenz. Entre els seus compromisos trobem Esteban (*Fuenteovejuna*) a Tenerife, Iñigo (*L'Heure espagnole*) i Príncep de Bouillon (*Adriana Lecouvreur*) a Oviedo, Segon home armat (*Die Zauberflöte*), Goffredo (*Il pirata*) i Sacerdot del Baal (*Nabucco*) al Teatro Real de Madrid; Nourabad (*Les pêcheurs de perles*) a Bilbao, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1998/99 amb *Alcina*, i hi ha tornat amb *D.Q. Don Quijote en Barcelona* (2000/01), *Don Giovanni* (2002/03), *La bohème* (2011/12), *Madama Butterfly* i *L'enigma di Lea* (2018/19), *La traviata* i *Otello* (2020/21), *Tosca* i *Parsifal* (2022/23).

Didier Pieri

Abate di Chazeuil

Va fer el seu debut escènic l'any 2016 i, des d'aleshores, ha interpretat els papers de Saint-Briche (*La vedova allegra*), Gastone (*La traviata*), Bastien (*Bastien und Bastienne*), Gherardo (*Gianni Schicchi*), Remendado (*Carmen*), Cenciaiuolo (*Iris*), Edmondo-Maestro di Ballo-Lampionaio (*Manon Lescaut*), Goro (*Madama Butterfly*), Spoletta (*Tosca*), Normanno (*Lucia di Lammermoor*), Ruiz (*Il trovatore*), Borsa (*Rigoletto*), Abate di Chazeuil (*Adriana Lecouvreur*) i Prunier (*La rondine*), en alguns dels principals escenaris italians, com el Teatro Carlo Felice di Genova, Macerata Opera Festival, Teatro Verdi di Pisa, Teatro Grande di Brescia, Teatro Ponchielli di Cremona, Teatro Fraschini di Pavia, Teatro Sociale di Como, Luglio Musicale Trapanese, Teatro Vittorio Emanuele di Messina, l'Ente Marialisa de Carolis di Sassari, Teatro Sociale di Rovigo, Teatro Goldoni di Livorno i Teatro Coccia di Novara. Entre els seus debuts recents destaca Spoletta (*Tosca*) al Royal Opera House i Isèpo (*La Gioconda*) al Festival de Pasqua de Salzburg dirigit pel Mestre Pappano. Els seus compromisos futurs inclouen *Manon Lescaut* al Teatro Regio de Torí, *Madama Butterfly* a l'Osterfestspiele de Baden-Baden, després *Il cappello di paglia di Firenze* i *Andrea Chénier*.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Ambrogio Maestri

Michonnet

Baríton. Nascut a Pavia, Ambrogio Maestri va estudiar Piano i Veu amb Umberto Grilli. La seva carrera internacional va començar el 2001 quan va debutar com a *Falstaff* a La Scala de Milà i al Teatro Verdi de Busseto sota la direcció de Riccardo Muti i Giorgio Strehler.

Al Teatro alla Scala, els seus compromisos inclouen els papers principals de *Don Pasquale* i *Gianni Schicchi*, Jago a *Otello*, Dulcamara a *L'elisir d'amore*, Renato a *Un ballo in maschera*, Don Carlo di Vargas a *La forza del destino* i Giorgio Germont a *La traviata*. També ha actuat al Metropolitan Opera, l'Òpera de París, l'Òpera Estatal de Viena, l'Òpera Estatal de Baviera i la Deutsche Oper de Berlín. Els seus papers inclouen el Comte de Luna a *Il trovatore*, Amonasro a *Aida*, els papers principals de *Simon Boccanegra*, *Rigoletto*, *Nabucco*, *Don Pasquale*, Tonio i Alfio a *Cavalleria Rusticana* i *Pagliacci*, Gérard a *Andrea Chénier*, Dulcamara a *L'elisir d'amore* i Mamma Agata a *Viva La Mamma*.

Els compromisos d'Ambrogio per la temporada 2023/24 inclouen *Don Pasquale* i *Il Trittico* a l'Òpera Estatal de Viena, *Tosca* a Tòquio i Nagoya, *Adriana Lecouvreur* a l'Òpera de París i al Gran Teatre del Liceu, *L'elisir d'amore* a l'Òpera Estatal de Baviera i de nou *Don Pasquale* a Milà.

Debutà al Gran Teatre del Liceu amb *Aida* la temporada 2007/08, i hi ha tornat amb *Falstaff* (2010/11), *L'elisir d'amore* (2012/13), *Tosca* (2013/14), *Nabucco* (2015/16) i *Il tabarro* i *Gianni Schicchi* (2022/23).

Luis Cansino

Michonnet

Baríton. D'origen gallec, ha cantat en teatres d'arreu d'Europa i els Estats Units interpretant els rols de Selim (*Il turco in Italia*), Gellner (*La Wally*), Scarpia (*Tosca*), Leporello (*Don Giovanni*), Sulpice (*La fille du régiment*), Dulcamara (*L'elisir d'amore*), Luna (*Il trovatore*), Germont (*La traviata*), Monforte (*I vespri siciliani*), Carlo (*La forza del destino*), Amonasro (*Aida*), Jago (*Otello*), Barnaba (*La Gioconda*), Sharpless (*Madama Butterfly*), Roque (*Marina*), així com Nabucco, *Macbeth*, *Rigoletto*, *Simon Boccanegra* i *Falstaff*.

Amb una àmplia trajectòria al món de la sarsuela, n'ha cantat *Luisa Fernanda*, *Los gavilanes*, *La rosa del azafrán*, *La del manojo de rosas*, *Black el payaso*, *La tabernera del puerto*, *Don Manolito*, *El caserío*, *La parranda*, *La leyenda del beso*, *La del Soto del Parral* o *La Gran Vía*.

També ha participat en les estrenes mundials dels títols *El canto de los volcanes* i *La marimba arrecacha*, ambdues d'Álvarez del Toro, o *Fuenteovejuna* (Jorge Muñiz).

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2006/07 amb *Thaïs* i tornà amb *La Gioconda* (2018/19).

Carlos Daza

Quinault

Baríton. Nascut a Barcelona, realitza la carrera universitària de Veterinària a l'Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i cursa estudis de cant al Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona. L'any 2005 realitza el seu debut escènic amb el paper de Il Conte d'Almaviva de *Le nozze di Figaro* amb la Fundació Òpera a Catalunya (FOC).

L'any següent debuta al Gran Teatre del Liceu de Barcelona (temporada 2006/07) amb l'òpera *Manon de Massenet*, on repetirà en diverses ocasions amb títols com ara *Werther*, *La Gioconda*, *Les contes d'Hoffmann*, etc. Des d'aleshores canta en alguns dels principals colisseus espanyols com el Teatro Campoamor d'Oviedo (*La bohème*, *Don Giovanni*, *I puritani*), Òpera de Bilbao-ABAO (*L'italiana in Algeri*, *La Fanciulla del West*, *Pagliacci*), Teatro Villamarta de Jerez, Teatre Principal de Palma de Mallorca, Auditorio Alfredo Kraus de Las Palmas de Gran Canàries, Teatro Maestranza de Sevilla (*La traviata*, *La fille du Régiment*), Auditorio Baluarte (*Don Giovanni*), L'Auditori de Barcelona (*Turandot*) o el Teatro de la Zarzuela (*Pan y toros*, *Gal. la Placídia*).

L'any 2006 fa el seu debut internacional al Teatro Nacional de Panamá, consolidant la seva trajectòria a teatres de Colòmbia, Ecuador, Brasil, Corea del Sud o Itàlia. Ha treballat sota les ordres de directors musicals com Víctor Pablo Pérez, Yves Abel, Michele Mariotti, Alain Altinoglu, Cristòbal Soler, Pedro Halffter, Guillermo García Calvo, Daniel Oren, Riccardo Frizza, Daniele Callegari o José Miguel Pérez-Sierra i de registes com ara David McVicar, Emilio Sagi, Alfred Kirchner, Paco Azorín, Pier Luigi Pizzi, Willy Decker o Laurent Pelly.

Marc Sala

Poisson

Tenor. Nascut a Barcelona, estudià al Conservatori del Liceu amb el terner Eduard Giménez i al Conservatori Joaquín Rodrigo de València amb Ana Luisa Chova. Ha assistit a classes magistrals de Montserrat Caballé, Raúl Giménez, Leyla Gencer, Luciana Serra, Dolora Zajick o Jaume Aragall. També estudià Història de l'art a la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha cantat en teatres i auditoris com el Palau de la Música Catalana, L'Auditori de Barcelona, Teatro Campoamor d'Oviedo, Ópera de Las Palmas, Teatro Comunale Mario Del Monaco de Treviso, Teatro Comunale di Ferrara, així com al festival Rossini de Wildbad i amb els Amics de l'Òpera de Sabadell. L'han dirigit mestres com Gustavo Dudamel, Riccardo Frizza, Pinchas Steinberg, Corrado Rovaris, Gustav Kuhn, entre d'altres. El seu repertori inclou títols com *La flauta màgica*, *Don Giovanni*, *Die Entführung aus dem Serail*, *L'occasione fa il ladro*, *L'elisir d'amore*, *Falstaff*, etc.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2013/14 amb *La petita flauta màgica* i ha tornat amb *Andrea Chénier* (2017/18), *El jove barber de Sevilla* (2019/20), el concert *Sondra Radvanovsky: Les tres reines* (2020/21), *Pikovaia Dama* (2021/22), *Il trittico* i *Parsifal* (2022/23).

Carles Cremades

Un majordom

Nascut a Barcelona, cursà estudis musicals al Conservatori Superior de Música del Liceu, obtenint el títol de professor de grau superior com a instrumentista (acordió), i formà part de l'Orquestra de cambra d'Acordions de Barcelona (L'OCAB, 1991-1997). Com a tenor ha tingut la guia de Chris Merrit i Jaume Aragall. En el seu repertori trobem rols com *Alfredo* (*La traviata*), *Conte Almaviva* (*Il barbiere di Siviglia*), *Ernesto* (*Don Pasquale*), *Faust*, *Fenton* (*Falstaff*), *Il Duca di Mantova* (*Rigoletto*), *Ismaele* (*Nabucco*), *Rodolfo* (*La bohème*), *Don Carlo*, *Cassio* (*Otello*), *Edmondo* (*Manon Lescaut*), *Don José* (*Carmen*) o *Tamino* (*Die Zauberflöte*). Des de l'any 2018 col·labora amb el Cor del Gran Teatre del Liceu, del què actualment és integrant.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2011/12 amb *Jo, Dalí* i hi ha tornat amb *Così FUN tutte* (2012/13 i 2013/14) i amb *Eugene Onegin*, *Turandot* i *Un ballo in maschera* (2023/24)

Pau Bordas

Un majordom

Nascut a Barcelona, estudià cant amb Maria Dolors Aldea, piano i música de cambra amb Antoni Besses i Àngel Soler, i percussió amb Xavier Joaquím. Del 1994 al 1996 estudià a la Royal Academy of Music de Londres on cursa el Postgraduat d'Oratori i Lied amb els mestres Mark Wildman, Iain Ledingham, Robert Spencer i Paul Esswood, obtenint l'Advanced Diploma amb mèrits. Paral·lelament obté el Performer's Diploma a la Guildhall School of Music and Drama de Londres. Ha rebut classes magistrals de Robert Tier, Joan Pons, Kemal Khan i Paul Schilawsky. Ha treballat amb els directors Philippe Herreweghe, Jordi Savall, Gustav Leonhart, Jordi Casas, Josep Pons, Manel Valdivieso, James Ross o Ernest Martínez Izquierdo, entre d'altres.

Ha interpretat entre altres: *L'incoronazione di Poppea* de Monteverdi; *Dido i Eneas* de Purcell; *Giulio Cesare*, *Apollo i Dafne* de Händel, *Così fan tutte* (Guglielmo) i *Die Zauberflöte* (Papageno), *La Serva Padrona* de Pergolesi, o *Il barbiere di Siviglia* (Bartolo).

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2022/23 amb *Manon*.

Aleksandra Kurzak

Adriana Lecouvreur

Soprano. Començà la seva formació musical als set anys tocant el violí i el piano. Va ser membre de l'Staatsoper d'Hamburg entre els anys 2001 i 2007 i actualment és una cantant habitual a la Metropolitan Opera de Nova York, Royal Opera House de Londres, Opéra National de París, Bayerische Staatsoper de Munic, Teatro alla Scala de Milà i Wiener Staatsoper. El seu repertori actual inclou els rols de Tosca, Butterfly, Santuzza, Micaëla (*Carmen*), Mimì (*La bohème*), Liù (*Turandot*), Vitellia (*La clemenza di Tito*), Desdemona (*Otello*), Alice Ford (*Falstaff*), Rachel (*La juive*), i Elisabeta de Valois (*Don Carlo*). Altres rols del seu repertori inclouen Gilda (Rigoletto), Violetta (*La traviata*), Lucia di Lammermoor, Adina (*L'elisir d'amore*) i Rosina (*Il barbiere di Siviglia*). Ha treballat amb els mestres Ivor Bolton, Bruno Campanella, James Conlon, Sir Andrew Davis, Rafael Frühbeck de Burgos, Fabio Luisi, Ingo Metzmacher, Daniel Oren o Antonio Pappano.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *L'elisir d'amore* i tornà amb *Pagliacci* (2019/20).

Valeria Sepe

Adriana Lecouvreur

Nascuda a Nàpols, Valeria Sepe és una de les sopranos italianes més talentoses de la seva generació, guanyadora del premi “Oscar della lirica 2016 com a Soprano de Nova Generació”. Es va graduar al Conservatori G. F. Ghedini de Cuneo i va perfeccionar les seves habilitats sota la guia tècnica de Raina Kabaivanska.

La soprano va iniciar la seva carrera a Itàlia, apareixent en papers principals a les cases d'òpera de Roma, Florència, Nàpols, Palerm, Parma i Verona, debutant posteriorment a moltes de les companyies d'òpera més famoses del món, i ha col·laborat amb reconeguts directors escènics i musicals de prestigi internacional.

Entre els seus compromisos recents destaquen: Margherita i Elena en una nova producció de *Mefistofele* de Boito dirigida per Michele Mariotti a l'Òpera de Roma; Liù sota la direcció del director emèrit Zubin Mehta i en la posada en escena històrica signada per Zhang Yimou al Maggio Musicale Fiorentino; Madama Butterfly al Teatro di San Carlo de Nàpols sota la direcció de Dan Ettinger i la posada en escena de Ferzan Özpetek; Nedda a l'Arena de Verona, al Regio de Torí, al Teatro dell'Opera de Roma, al Teatro Regio de Parma i al Verdi de Trieste; Mimì a Opera Australia a Sydney i al Teatro Massimo de Palerm; Tosca en l'espectacle de l'artista Marina Abramovic *7 Death of Maria Callas*.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Daniela Barcellona

Princesa de Bouillon

Mezzosoprano. Daniela Barcellona va néixer a Trieste, on va completar els seus estudis musicals sota la guia d'Alessandro Vitiello. Després de guanyar nombrosos concursos internacionals, va debutar en el paper principal de *Tancredi* a Pesaro, establint-se com una intèrpret de referència per als papers “en travesti”, que l'han portat a trepitjar els teatres d'òpera més prestigiosos de tot el món.

Guardonada amb el “Premio Abbiati”, ha treballat amb alguns dels directors d'orquestra i directors escènics més importants. Les seves obres enregistrades inclouen àlbums dedicats a Scarlatti, Pergolesi, Rossini, Mayr, Meyerbeer, així com el *Requiem* de Verdi i *Falstaff*, *Les Troyens* de Berlioz i una gravació completa d'estudi de *Semiramide* de Rossini que ha guanyat diversos premis. Alguns dels guardons que ha rebut inclouen també el “Lucia Valentini-Terrani”, “Aureliano Pertile”, “International Opera Award”, “CD Classica”, “Rossini d'oro”, “San Giusto d'Oro”, “Sigillo trecentesco di Trieste”, “Oscar della lirica”, “Laurence Olivier Award”, “Pesaro Music Award” i el “Tutto Verdi International Award”.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2005/06 amb *Semiramide*, i hi ha tornat amb un recital (2006/07), un Concert Händel (2008/09), *La favorite* (2017/18), *Il tritico* (2022/23) i *Un ballo in maschera* (2023/24).

Clémentine Margaine

Bouillon Princess

Mezzosoprano. Considerada una de les mezzos més destacades de la seva generació, la mezzosoprano francesa Clémentine Margaine ha aconseguit reconeixement internacional en les darreres temporades en teatres com The Metropolitan Opera, Opéra national de Paris, Deutsche Oper Berlin, Bayerische Staatsoper, Teatro Colón, Teatro dell'Opera di Roma, Grand Théâtre de Genève, Teatro di San Carlo, Opera Australia i la Canadian Opera Company. En la temporada 2023/24, Clémentine apareix a *Il trovatore* al Teatro Regio di Parma, *Aida* a la Staatsooper Unter den Linden de Berlín, *Adriana Lecouvreur* a l'Opéra de Lyon, Opéra national de Paris i Théâtre des Champs-Élysées a París. Interpreta *Carmen* al Gran Teatre del Liceu de Barcelona i al Metropolitan Opera de Nova York.

Clémentine es va graduar al CNSM de París on va estudiar amb Gerda Hartmann i Chantal Mathias. Va ser guardonada amb la Révélation classique Adami (2009) i la Révélation lyrique de l'année als Victoires de la Musique (2011), així com amb el Premi Especial del Jurat a Marmande (2010). Es va unir a l'ensemble de la Deutsche Oper Berlin, on va cantar les seves primeres actuacions de *Carmen*, un paper pel qual ara és coneguda internacionalment i que des de llavors ha interpretat a Nova York, Munic, Roma, Nàpols, Washington, Dallas i Toronto.

Clémentine és una reconeguda solista de concert amb actuacions d'*Elijah* a Berlín, el *Rèquiem* de Mozart a Lisboa i el *Rèquiem* de Verdi.

Va debutar al Gran Teatre del Liceu en la temporada 2017/18 amb *La favorite* i ha tornat amb *Aida* (2019/20) i *Carmen* (2023/24).

Irene Palazón

Mademoiselle Jovenot

Soprano. La soprano madrilenya Irene Palazón comença els seus estudis musicals en l'especialitat de guitarra clàssica, continuant-los a l'Escola Superior de Cant de la seva ciutat natal i assistint, posteriorment, a classes magistrals amb personalitats com Dolora Zajick, Joyce DiDonato, Montserrat Caballé, Jaume Aragall, Plácido Domingo, Carlos Chausson, Juan Lomba i Teresa Berganza, entre d'altres.

En el terreny operístic continua desenvolupant la seva carrera i entre el seu repertori es troben personatges com Violetta (*La traviata*), Musetta (*La bohème*), Lauretta (*Gianni Schicchi*), Kate Pinkerton (*Madama Butterfly*) o Liù (*Turandot*). Pel que fa al camp de l'oratori i el concert, ha cantat com a solista el *Magnificat* de Bach, la *Missa de la Coronació* de Mozart, *Carmina Burana* d'Orff, *Stabat Mater* de Pergolesi i *Gloria* de Vivaldi. Entre els seus últims compromisos professionals, l'hem pogut veure al Teatro de la Zarzuela protagonitzant *Don Gil de Alcalá*, i recentment al Teatro Campoamor, interpretant el paper de Donna Anna en l'òpera *Don Giovanni*.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Anaïs Masllorens

Mademoiselle Dangeville

Mezzosoprano. Ha format part la temporada passada, de la *Manon* de Massenet al Gran Teatre del Liceu, sota la batuta de Marc Minkowski. Anteriorment, i al mateix Teatre del Liceu, ho va fer amb *Ariadne auf Naxos* i *L'enigma di Lea*. Destaquen entre les òperes i els teatres on ha cantat: *Moses und Aron* al Teatro Real de Madrid, *Rigoletto* al Kursaal de San Sebastián, *Hänsel und Gretel* al Palau de la Música de València, *Cavalleria rusticana* a l'auditori de St Cugat, *La fille du régiment* a Andorra, *El rey que rabió* al Teatre Principal de València i *La Canterina* al Teatro Arriaga de Bilbao. Anaïs Masllorens formà part del Petit Liceu amb les òperes infantils *La venta focs* i *Cosí FUN tutte*, i dels *Talleres pedagògics* del Teatro Real amb *L'enfant et les sortilèges*. Ha treballat sota la batuta de mestres com J. Pons, L. Koenigs, E. García-Asensio, D. García, D. Puntos, E. Colomer, P. Mielgo, entre d'altres. Compagina la seva passió per l'òpera amb l'oratori i el Lied.

Nascuda a Barcelona, és llicenciada en art dramàtic musical per l'Institut del Teatre, i s'ha format amb A. L. Chova a València. Ha rebut Master class de J. Aragall, M. Caballé, S. Radvanovsky, i K. Widmer, entre d'altres.

[Tornar a l'índex](#)**DEPT. DE MÀRQUETING I COMERCIAL****Mireia Martíñez****Màrqueting**

Montse Cardona

Teresa Lleal

Agnès Pérez

Judith Ruiz

Business Intelligence

Jesús García

Abonaments i localitats

Marisa Calvo Fernández

Aroa Lebron

Marian Márquez Gracia

Sonia Puig-Gròs

Marta Ribas

Gemma Sánchez

DEPT. DE RRII,**MECANATGE I****ESDEVENIMENTS****Helena Rocca****Patrocini i Mecenatge**

Paula Gómez

Laia Ibarz

Sandra Oliva

Sandra Modrego

Mireia Ventura

Esdeveniments

Isabel Ramón

Marcos Romero

Paulina Soucheiron

Relacions Públiques

Pol Avinyó

Laura Prat

Mireia Salanqueda

Atenció a l'espectador

Bruna Bassó

Maria Bericac

Aina Callau

Helena Cardona

Marc Carulla

Marian Casals

Rosa Castillo

Noel Colon

Alba Contreras

Julia Cortina

Eloi Duran

Ainara Elejalde

Clara Enrich

Duna Esteve

Elia Figueras

Oriol Fontanals

Talita Gabarre

Ariadna Gil

Lola Gras

Oriol Janué

Aleix Lladó

Martina Mesado

Pol Modrego

Mar Montserrat

Victòria Moragas

Marta Niell

Xavier Pérez

Marc Roucaud

Anna Rueda

Anna Rueda

Berta Sagrera

Lara Sánchez

Jana Sandiumenge

Jana Saumell

Marc Sevilla

Maria Solà

Maria Solé

Maria Torredeflot

Mar Torrents

Carlos Torres

Laia Valls

Martina Vera

Francisco Zambrano

Cèlia Zhunyu Giménez

DEPT. DE RECURSOS**HUMANES****I SERVEIS GENERALS****Jordi Tarragó****Administració de personal**

Jordi Aymar

Mercè Siles

Formació i seguretat**i salut laboral**

Rosa Barreda

Recepció

Cristina Ferraz

Christian López

Seguretat

Ferran Torres

Informàtica

Raquel Boza

Pilar Foixench

Sara Martín

Xavier Massotti

Nicolás Pérez

Instal·lacions i**manteniment**

Susana Expósito

Helena Ferré

Domingo García

Isaac Martín

DEPT. TÈCNIC**Xavier Sagrera****Oficina tècnica**

Marc Comas

Guillermo Fabra

Paula Miranda

Natalia Paradela

Eduard Torrents

Coordinació escènica

María de Frutos

Miguel Ángel García

Pablo Huerres

Txema Orriols

Administració de personal

Cristina Viñas

Judith Villalmanzo

Logística i transport

José Jorge González

Eloi Batalla

Lluís Suárez

Maquinària

Albert Anguera

Ricard Anguera

Joan A. Antich

Natalia Barot

Pere Bonany

Albert Brignardelli

Raúl Cabello

Ricard Delgado

Yolanda Escoda

Sebastià Escutia

Emilii Fontanals

Ramon Llinas

Eduard López

Gonzalo Leonardo López

Francesc X. López

Begoña Marcos

Aduino J. Martínez

Manuel Martínez

Roger Martínez

Eduard Melich

Bautista V. Molina

Albert Peña

Esteban Quifer

Esther Obrador

Carlos Rojo

José Rubio

Jordi Segarra

Marc Tomàs

Luminotècnica

Susana Abella

Juan Boné

Sergi Escoda

Oriol Franquesa

Jordi Gallues

J. Pere Gil

Gervasi Juan

Anna Junquera

Toni Larios

Joaquim Macià

Francesc Macip

Antoni Magrina

Vicente Miguel

Enric Miquel

Alfonso Ochoa

Carles A. Pascua

Robert Pinies

José C. Pita

Ferran Pratedesaba

Artur Sampere

Josué Sampere

Tècnica d'audiovisuals

Jordi Amate

Antoni Arrufat

Guillem Guimerà

Gerard Mora

Amadeo Pabó

Carles Rabassa

Josep Sala

Antoni Ujeda

Angel Vilchez

Attrezzo

Javier Andrés

Stefano Armani

José Luis Encinas

Montserrat Gandia

Emma García

Miguel Guillén

Antoni Lebrón

Ana Pérez

Andrea Poulastrou

Lluís Rabassa

Jaume Roig

Josep Rosés

Vicente Santos

Marta Soteras

Regidoria

Albert Estany

Immaculada Faura

Jordi Soler

Sastreria

Amaranta Alborno

Rui Alves

Nadia Balada

María del Mar Cañavate

Esther Chércoles

Alejandro Curcó

Sheila Escudero

Rafael Espada

David Farré

Cristina Fortuny

Carme González

Esther Linuesa

María Norbelly Londoño

Jaime Martíñez

Patricia Miranda

Elisabeth Nicolau

Imma Porta

Teresa Revenga

Blanca Rodríguez

Dolors Rodríguez

Gloria Royo

Javier Sanz

Joan Sanz

Montserrat Vergara

Alba Viader

Patrícia Viguer

José Francisco Ybarra

Caracterització

Susana Ben Hassan

Monica Núñez

Liliana Pereña

Miriam Pintado

Núria Valero

[Tornar a l'índex](#)

Direcció

Nora Farrés

Coordinació

Sònia Cañas, Marc Gaspà

Col·laboradors en aquest programa

Xavier Albertí, Jaume Radigales

Disseny original

Bakoom Studio

Disseny

Minimilks

Fotografia

Christian Machío, Sergi Panizo.

Copyright 2024:

Gran Teatre del Liceu sobre tots els articles d'aquest programa i fotografies pròpies

Informació sobre publicitat i Programa de Patrocini i mecenatge

liceubarcelona.cat / mecenes@liceubarcelona.cat / 93 485 86 31

Comentaris i suggeriments

edicions@liceubarcelona.cat

La Fundació del Gran Teatre del Liceu és membre de

El Gran Teatre del Liceu ha obtingut les certificacions

EMAS (Eco Management and Audit Scheme)

ISO 14001 (Sistema de gestió ambiental)

ISO 50001 (Sistema de gestió energètica)

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

GA-2016/0235

GE-2016/0036

Gran Teatre del Liceu